

Vilniaus universiteto
Komunikacijos fakulteto
Tarptautinės Komunikacijos studijų programos studentė

LAURA LITVINIONOKYTĖ

**SPECIFINĖS INTERESŲ GRUPĖS KAIP DEZINFORMACIJOS
ŠALTINIS: „ŠEIMŲ SAJŪDŽIO“ JUDĖJIMAS IR TARPTAUTINIS
KONTEKSTAS**

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas Doc. dr. Viktor Denisenko

Vilnius, 2022

Pildo magistro baigiamojo darbo autorius

Laura Litvinionokytė

(magistro baigiamojo darbo autoriaus vardas, pavardė)

Specifinės interesų grupės kaip dezinformacijos šaltinis: „Šeimų Sąjūdžio“ judėjimas ir tarptautinis kontekstas.

(magistro baigiamojo darbo pavadinimas lietuvių kalba)

Specific interest groups as a source of disinformation: the „Family Movement“ and the international context.

(magistro baigiamojo darbo pavadinimas anglų kalba)

Patvirtinu, kad magistro baigiamasis darbas parašytas savarankiškai, nepažeidžiant kitiems asmenims priklausančių autorių teisių, visas magistro baigiamasis darbas nei jo dalis nebuvo panaudota kitose aukštosiose mokyklose.

(magistro baigiamojo darbo autoriaus parašas)

Pildo magistro baigiamojo darbo vadovas

Magistro baigiamąjį darbą ginti leidžiu

(įrašyti *leidžiu* arba *neleidžiu*)

2022 11 28

(data) (magistro baigiamojo darbo vadovo parašas)

Laura Litvinionokytė. Specifinės interesų grupės kaip dezinformacijos šaltinis: „Šeimų Sąjūdžio“ judėjimas ir tarptautinis kontekstas. Tarptautinės komunikacijos studijų programos, magistro darbas / Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas; darbo vadovas Doc. dr. Viktor Denisenko. 2022. – 65 psl. (120 169 spaudos ženklai).

SANTRAUKA

Propagandos bei dezinformacijos aptikimas vis dar kelia didelių iššūkių Lietuvoje bei visame pasaulyje. Šiame laikotarpyje, vykstant tiek daug įvykių: pandemijai, karams, nestabiliai ekonomikos situacijai, susidaro palankios sąlygos dezinformacijai plisti. Laikui bėgant, dezinformacijos strategijos keičiasi, jos pritaikomos skirtingoms auditorijoms, skirtingais kanalais, pasitelkiant netradicines taktikas. Išanalizavus mokslinę literatūrą rasta informacija apie komunikacijos kanalus, kuriais sklinda dezinformacija. Tai pat rasti tyrimai apie Rusijos skleidžiamą dezinformaciją ir jos tikslus. Kiti tyrėjai, nagrinėja dezinformacijos skirtumus ir panašumus skirtingose šalyse. Tačiau pastebėtas informacijos trūkumas apie specifinių interesų grupių skleidžiamą dezinformaciją Lietuvoje bei užsienyje. Todėl šio magistro darbo objektas: Lietuvos Šeimų Sąjūdžio (toliau LŠS) interesų grupės komunikacija Lietuvoje ir užsienyje.

Šio magistrinio darbo tyrimo problema- ar LŠS interesų grupė skleidžia dezinformaciją, kuri koreliuoja su Kremliaus dezinformacijos naratyvais? Todėl darbo tikslas: išsiaiškinti kaip komunikuoja LŠS interesų grupė, galimai skleidžianti dezinformaciją Lietuvoje bei užsienyje. Tyrimui atlikti naudotas kokybinės turinio analizės metodas.

Atlikus tyrimą galima teigti jog LŠS interesų grupės komunikacija koreliuoja su Rusijos Kremliaus vertybėmis, kurios yra: tradicinė šeima, krikščionybė, nusiteikimas prieš Covid-19 vakciną. Tačiau negalime teigti jog Rusija skleidžia dezinformaciją per Lietuvos Šeimų Sąjūdžio interesų grupę, tam reikia įrodymų. Tai pat, pastebimas pasiektas vienas iš Rusijos dezinformacijos skleidimo tikslų: sumenkinti pasitikėjimą savo šalies vadovais ir institucijomis. Kadangi Lietuvos Šeimų Sąjūdžio grupėse šalies institucijos ir vyriausybė yra peikiama, kritikuojama, skatinama atsistatydinti. Tačiau negalime teigti jog tai Rusijos dezinformacijos rezultatas. Pabaigai, labai svarbu atskirti vertybes kurios koreliuoja ir tiesioginę įtaką sklindančią iš Rusijos. Šio tyrimai rezultatai parodo jog LŠS interesų grupės vertybės koreliuoja su Rusijos dezinformacijos vertybėmis ir tikslais, tačiau negalime teigti jog Rusija skleidžia dezinformaciją per LŠS interesų grupę.

Reikšminiai žodžiai: dezinformacija, interesų grupės, propaganda, informacija, komunikacija, socialiniai tinklai, Lietuvos Šeimų Sąjūdis.

Laura Litvininokytė. Specific interest groups as a source of disinformation: the „Family Movement“ and the international context. International communication study program, master's thesis / Vilnius University Faculty of Communication; head of work Assoc.Dr. Viktor Denisenko. 2022, 65 p. (120 169 characters with spaces).

SUMMARY

Detection of disinformation still poses great challenges in Lithuania and around the world. In this period, with so many events taking place: pandemic situation, wars, unstable economic situation, favorable conditions are created for disinformation to spread. Disinformation strategies change over the time, adapting to different audiences, using different channels and unexpected tactics. After analyzing the scientific literature, information was found about the communication channels through which disinformation spreads. Furthermore, there are studies on disinformation spread by Russia and its goals. Other researchers examine disinformation differences and similarities across countries. However, there is a lack of information about disinformation spread by specific interest groups in Lithuania and abroad. Therefore, the subject of this master's thesis: communication of the interest group as Lithuanian Family Movement in Lithuania and abroad.

The research problem of this master's thesis - does the interest group of the Lithuanian Family Movement spread disinformation that correlates with the Kremlin's disinformation narratives? Therefore, the aim of the work is to find out how Family Movement interest group communicates, possibly spreading disinformation in Lithuania and abroad. The method of qualitative content analysis was used for conducting research.

Overall, the results of the research showed that communication of the Lithuanian Family Movement interest group correlates with the Russian Kremlin's values like traditional family, Christianity, attitude against the Covid-19 vaccine. However, we cannot claim that Russia is spreading disinformation through the Lithuanian Family Movement interest group. For that we need evidence. Also, one of the goals of spreading Russian disinformation has been found: to undermine trust in the leaders and institutions of Lithuania. Lithuanian Family Movement groups criticize and encourage to resign the country's institutions and mainly the government. However, we cannot claim that it is result of Russian disinformation. Finally, it is very important to distinguish values that correlate with direct influence coming from Russia. To conclude, the results of this research show that the values of the Lithuanian Family

Movement interest group correlate with the values and goals of Russian disinformation, but we cannot claim that they have a direct influence.

Keywords: disinformation, interest groups, propaganda, information, communication, social media, Lithuanian Family Movement.

TURINYS

Įvadas	7
1. DEZINFORMACIJA	10
1.1 Rusijos dezinformacijos tikslai	11
1.2 Dezinformacijos reguliavimo veiksmai	12
2. KRAŠTUTINIAI POLITINIAI POLIZUOTI JUDĖJIMAI	16
2.1 Politiniai judėjimai ir interesų grupių veikimas užsienyje	18
2.2 Interesų grupės Lietuvoje	21
3. KOMUNIKACIJOS TEORIJŲ MODELIAI.....	24
4. ŠEIMŲ SAJŪDŽIO KOMUNIKACIJA: TYRIMAS	28
4.1 Tyrimo metodologija.....	28
4.2 Tyrimo rezultatai nagrinėjant Šeimų Sajūdžio komunikaciją Lietuvoje.....	31
4.3 Tyrimo rezultatai nagrinėjant Šeimų Sajūdžio komunikaciją užsienio grupėse	45
4.4 Tyrimo palyginimas Lietuvos ir užsienio grupėse	50
IŠVADOS	52
REKOMENDACIJOS	54
Bibliografinių nuorodų sąrašas	55
PRIEDAI.....	59
1 Priedas.....	59

Ivadas

Šiais laikais gyvename neramių įvykių kontekste. Karai, pandeminis laikotarpis, protestai, politikų nesutarimai kelia vis didesnę įtampą ir nuomonių susiskaldymą. Lietuvos gyventojai apsupti dideliu naujienų srautu, turi pasirinkti informaciją kurią jie priims ir įsisavins, o kurią jie atmes ir ignoruos. Ne paslaptis ir tai, jog informacijos kiekis didėja greitu tempu, todėl žmonėms darosi vis sunkiau patikrinti ar informacija nėra melaginga (Gaweł, et al., 2021; Martišius, 2022). Kadangi ne visada įmanoma patikrinti šaltinio patikimumą atsiranda dezinformacijos tikimybė. Tyrimai rodo, jog Lietuvos valstybės institucijos bei privatūs sektoriai imasi papildomų priemonių kovojant su Rusijos skleidžiama dezinformacija (Keršanskas, 2021).

Deja, Rusijos dezinformacija veikia ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. Kremliaus dezinformacijos kampanijos ir melagingi pasakojimai šiuo sunkiuoju laikotarpiui ypač pastebimi Ukrainoje (Eun, 2022). Taip pat šiame kontekste neretai minimos Baltijos šalys (tyrėjai: Coolican, 2021; Bergmane, 2020; Flanagan et al., 2019; ir kt.), kurios susiduria su Kremliaus dezinformacija. Tačiau dezinformacija apima daug daugiau valstybių. „Rusijos dezinformacija veikia daugelyje regionų, įskaitant Europą, Ameriką ir Aziją (Lucas & Pomeranzev, 2016, p. 5)“. Pavyzdžiui, 2017 metais Ispanijos vyriausybė apkaltino Rusiją, skleidžiant dezinformaciją su tikslu paaštrinti Katalonijos atsiskyrimo krizę (Peel, 2019). Manoma, kad Rusija gali pasiekti daugybę pasaulio valstybių, nes daugialypės propagandos kampanijos vykdomos rusų, anglų, arabų kalbomis, prancūzų, čekų, gruzinų bei kitomis kalbomis (Helmus, et al., 2018). Todėl, kalbėti apie Rusijos skleidžiamą dezinformaciją neišvengiamai būtina tiek Lietuvoje, tiek užsienyje.

Mokslininkai sutinka, jog komunikacijos moksluose terminai kaip propaganda, dezinformacija nėra nauja tema (Trilupaitytė, 2021). Tačiau laukui einant, dezinformacijos strategijos keičiasi, jos pritaikomos skirtingoms auditorijoms, skirtingais kanalais ir yra naudojamos plačiai visame pasaulyje. Atsiranda specifinės interesų grupės, kurių nebuvo anksčiau. Kaip pavyzdžiui šios specifinės interesų grupės: „šeimos gynėjai, sektos ir knygų apie Staliną leidėjai“ (LRT Tyrimų skyrius ir „DebunkEU.org“, nepriklausomų tyrimų centras., 2022).

Šiame magistro darbe pristatomos vienos interesų grupės komunikacijos Lietuvoje ir užsienyje atvejais. Kaip atspirties tašką, pasirinkta stebėti Facebook socialinį tinklą. O tiksliau,

pasirinkta stebėti Lietuvos Šeimų Sąjūdžio (toliau LŠS) interesų grupės veiklą Facebook tinklo puslapiuose ir grupėse, dalyvių įrašus bei komentarus, organizuojamus įvykius, dalyvių aptariamas temas. Šis socialinis tinklas pasirinktas būtent todėl, nes jis yra populiariausias socialinis tinklas visame pasaulyje (Dixon, 2022). Tuo labiau jog Facebook socialinis tinklas, suteikia galimybes dezinformacijai plisti per daugialypes įtakos kampanijas (Weitz & Pieciukaitis, 2020). Svarbu ir tai, jog „socialiniai tinklai yra Rusijos ginklas informaciniame kare (Bacys, 2019, p. 13)“. Iš viso analizuota 14 Lietuvos Šeimų Sąjūdžio grupių Lietuvoje ir 3 Lietuvos Šeimų Sąjūdžio grupės, sukurtos užsienyje gyvenantiems lietuviams Facebook socialiniame tinkle.

Darbo temos naujumas ir aktualumas. Kaip jau buvo minėta, daugybė mokslininkų nagrinėja propragandos tema Baltijos šalyse bei užsienyje. Dažnai minima Kremliaus įtaka. Pastebima jog dažniausiai aptariami komunikacijos kanalai, kuriais sklinda dezinformacija (tyrėjai: Helmus, et al., 2018). Taip pat, nagrinėjama Rusijos skleidžiama dezinformacija ir tikslai, skleidžiant dezinformaciją (tyrėjai: Lucas & Pomeranzev; Makhshvili; Keršanskas; Martišius; Denisenko). Kiti tyrėjai, nagrinėja dezinformacijos skirtumus ir panašumus skirtingose šalyse (tyrėjai: Shuker & Topor, 2021). Tyrimų atlikta nemažai. Tačiau išanalizavus mokslinę literatūrą buvo pastebėta jog yra informacijos trūkumas apie interesų grupių skleidžiamą dezinformaciją Lietuvoje bei užsienyje. M.Snegovaya (2022, p.409) priduria, jog „pažeidžiamų socialinių grupių ypatybės, dėl kurių jos tampa jautresnės Rusijos įtakos operacijoms, yra nepakankamai ištirtos“. Todėl būtina išsiaiškinti kaip veikia galimai Rusijai palankios interesų grupės Lietuvoje bei užsienyje. Panagrinėti kaip jos bendrauja, kokią informaciją skleidžia, kokius renginius organizuoja. Naudinga suprasti skirtumus ir panašumus esančius Lietuvoje bei užsienyje.

Tyrimo objektas- Lietuvos Šeimų Sąjūdžio interesų grupė, kuri galimai skleidžia dezinformaciją Lietuvoje bei užsienyje.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti kaip komunikuoja interesų grupė, galimai skleidžianti dezinformaciją Lietuvoje bei užsienyje.

Tikslui pasiekti keliami uždaviniai:

1. Nagrinėjant mokslines publikacijas parengti teorinį pagrindą dezinformacijos tyrimui;
2. Išsiaiškinti kokios yra interesų grupės Lietuvoje ir užsienyje;
3. Suformuoti tyrimo metodologiją;
4. Atlikti turinio, atrinkto iš Facebook socialinio tinklo, analizę;

5. Remiantis tyrimo rezultatais, pristatyti interesų grupių veiklą Lietuvoje bei užsienyje;
6. Pagal tyrimo rezultatus pateikti išvadas bei rekomendacijas.

Mokslinio tyrimo metodai.

- Mokslinės literatūros analizė;
- Publikacijų Facebook grupėse kokybinė turinio analizė;

Magistro darbo struktūra. Pirmajame skyriuje pateikiamas dezinformacijos apibūdinimas, nagrinėjami dezinformacijos skleidimo tikslai bei pristatomi veiksmai, kurių imamasi, norint sekti bei stabdyti dezinformaciją. Antrajame skyriuje, pristatoma dešiniųjų partijų apibūdinimas, pristatomos interesų grupių judėjimai užsienyje bei Lietuvoje. Trečiasis skyrius skirtas komunikacijų modelių analizei, kurie padėtų nubrėžti tyrimo rėmus. Sekančiame skyriuje pristatoma metodologija bei tyrimas. Darbą užbaigia išvados ir su jomis susijusios rekomendacijos.

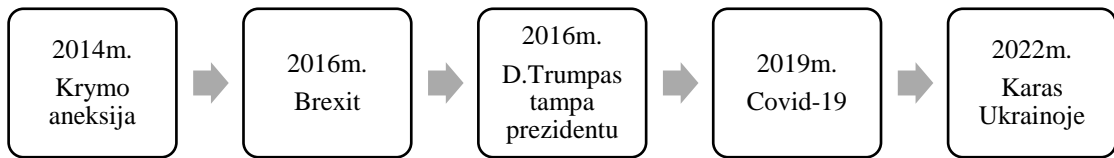
Magistro mokslinė ir praktinė vertė. Kadangi interesų grupių veikla Lietuvoje dar nėra plačiai ištirta, šis tyrimas stengiasi bent iš dalies užpildyti egzistuojančias žinojimo spragas. Darbas gali būti įdomus ir naudingas jauniems mokslininkams, tyrėjams, žurnalistams ir ekspertams. Manoma jog svarbu ir toliau tyrinėti interesų grupes, kad suprasti ar jos plėsis, kokių veiksmų ims ir suprasti ant kiek jos gali būti pavojingos valstybės gerovei.

1. DEZINFORMACIJA

„Terminas „dezinformacija“ atsirado XX amžiaus pradžioje ir nuo tada plačiai vartojamas“ (Europos audito grupė, 2021, p. 6). Dezinformacijos terminas sulaukia vis daugiau mokslininkų dėmesio. Tyrėjai dezinformacijos sąvoką apibūdina skirtingai. Ng & Taeihagh teigia jog dezinformacijos siekis yra apgauti. D.Fallis paaiškina jog dezinformacija tai informacinis šaltinis, kuris gali paskatinti žmones turėti klaidingus įsitikinimus. A.Zelenkauskaitė dezinformaciją apibūdina kaip pastangas kurti chaosą. Vienas iš dezinformacijos pavyzdžių yra netikros naujienos (Shu, et al., 2020). Dezinformacija gali egzistuoti ir kitomis formomis, kaip pavyzdžiui melagingi tekstai, apgaulinga reklama, vyriausybės propaganda, redaguotos nuotraukos/vaizdo medžiaga, suklastoti dokumentai, netikri žemėlapiai, sukčiavimas internete, netikros svetainės ir kitomis formomis (Shu, et al., 2020; Fallis, 2014). Pagal klasikinį komunikacijos modelį dezinformacijos sklaidimo procese dalyvaujantys veikėjai skirstomi į keturias plačias kategorijas: siuntėjai, gavėjai, tarpininkai ir reguliuotojai (Zbigniew, 2021).

Tyrėjai sutinka jog dezinformaciją kelia pavojų demokratijai, ES piliečių bei nacionaliniam saugumui ir šią grėsmę reikia spręsti (McKay & Tenove, 2020; Europos audito grupė, 2021; Aro, 2016). O tiksliau, dezinformacija gali sukelti finansinę, fizinę arba emocinę žalą jeigu žmonės klaidinami svarbiais klausimais kaip medicina, finansai ar politika (Fallis, 2014). Aptinkamos skirtingos taktikos dezinformacijai plisti: netikrų anketų sudarymas socialiniuose tinkluose, internetinių socialinių bendruomenių kūrimas, kurios pasisako už tas pačius politinius judėjimus ar turi panašias vertybes, naudojama dalinimosi funkcija (algoritmų dėka, sustiprinamas pranešimo siuntimas), gali būti mobilizuojami taip vadinamieji „trolių ūkiai“, (kuriuose dirba samdomi darbuotojai rankiniu būdu kuriantys masines dezinformacijos kampanijas socialiniuose tinkluose), automatinių socialinių tinklų paskyrų („botų“) naudojimas ir galiausiai žinučių nukreipimas į tikslas grupes (pvz., perduoti vieną pranešimą dešiniems populistams, o kitą – kairiųjų anarchistams) (Weitz & Pieciukaitis, 2020). Mokslininkai aptaria pasaulinius įvykius, per kuriuos sklido dezinformacinės žinutės (Denisenko, 2022; Statkutė & Guščinskienė, 2021; Weitz & Pieciukaitis, 2020). Svarbių įvykių seka, kurie kaip manoma padėjo plisti Rusijos dezinformacijai. Toliau žr.pav 1.

1 paveikslas. Pasauliniai įvykiai per kuriuos sklido didelis dezinformacijos kiekis.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Denisenko, 2022; Statkutė & Guščinskienė, 2021; Weitz & Pieciukaitis, 2020.

Dezinformacijos aptikimas ir mastas kelia iššūkių. Jei piliečiai nelinkę pasitikėti savo valstybės vadovais, dezinformacijos efektas bus sėkmingesnis (Zbigniew, 2021). Norint sumažinti paveiktų žmonių skaičių ir žalą, būtina aptikti dezinformaciją kuo anksčiau, pirminėje stadijoje (Shu, et al., 2020). Weitz & Pieciukaitis perspėja jog Vakarų demokratijos turi išlikti itin budrios Rusijos dezinformacijos neblėstančiai grėsmei.

Apibendrinant galima teigti jog dezinformacijos tikslas yra suklaidinti, apgauti bei sukelti chaosą. Nenuginčijama ir tai jog dezinformacija yra išties pavojinga, dėl to valstybės turi išlikti budrios. Dėl plataus dezinformacijos technikų spektro, dezinformacijos skleidėjai įgauna vis didesnes galimybes. Patirtis parodė jog dezinformacijos kiekis augo per didžiausius pasaulio įvykius kaip karai, Covid-19 pandemija bei svarbūs politiniai įvykiai.

1.1 Rusijos dezinformacijos tikslai

Suprantama, jog dezinformacija yra skleidžiama su tam tikru tikslu. Kadangi dezinformacijos apibrėžimas jau buvo aptartas, toliau būti vertinga susipažinti su Rusijos dezinformacijos tikslais. Lucas & Pomeranzev (2016) teigia, kad Rusijos vyriausybė naudoja informacinis karą – dezinformaciją. Jos tikslas nėra įtikinti, o veikiau pakenkti. Užuoat skatinusi publiką veikti, Rusijos vyriausybė siekia pritraukti žmonių dėmesį, juos išlaikyti išsiblaškiusius, pasyvius arba paranojiškus. Rusijoje ši sąvoka žinoma kaip „informacinis-psichologinis karas“ (Lucas & Pomeranzev, 2016). Tai taktika, naudojama priešininkui demoralizuoti (Lucas & Pomeranzev, 2016). Naudojant skirtingų mokslininkų įžvalgas, galime pastebėti jog Rusija, skleisdama dezinformaciją siekia mažesnių ir grandiozinių tikslų kaip:

1. Siekiama stiprinti ryšius tarp Rusijos ir rusakalbių gyvenančių kitose šalyse (pavyzdžiui: Baltijos šalyse) per televiziją bei internetinę žiniasklaidą (Bergmane, 2020; Brauß & Rácz, 2021; Maliukevičius, 2015).

2. Siekia suklaidinti bei atitraukti dėmesį (Kochis, 2014; Lucas & Pomeranzev, 2016).
3. „Siekiami silpninti visuomenės ir suskaldyti Europos Sąjungos ir NATO šalių vienybę“ (Buinauskas, Keršanskas, & Kasčiūnas, 2016, p. 4). Kitaip sakanat poliarizuoti ir destabilizuoti padėti Vakarų šalyse (Gaweł, et al., 2021; Mažylis, 2022). Tuo pačiu metu kvestionuojami šalių privalumai stojant į Europos Sąjungą arba jungiantis į NATO (Snegovaya, 2022).
4. Rusijos propaganda remia Rusijos vakcinų verslą (Gaweł, et al., 2021).
5. Siekiama „sumenkinti pasitikėjimą savo šalies vadovais ir institucijomis“, kitaip sakant sumažinti europiečių pasitikėjimą demokratinėmis vyriausybėmis (Gaweł, et al., 2021, p. 7; Mažylis, 2022).
6. Siekiama suardyti šalies santykius su kitomis valstybėmis/tautomis (Gaweł, et al., 2021).
7. Siekiama pakirsti pasitikėjimą nepriklausomais žurnalistais ir nusistovėjusiais žiniasklaidos šaltiniais (Weitz & Pieciukaitis, 2020).

Apibendrinant galima teigti jog Rusijos dezinformacijos tikslai orientuoti į valstybių vidinio pasitikėjimo griovimo konstrukta: nepasitikėti vidinę valdžia, žurnalistais, žiniasklaida, vadovais, šalies institucijomis. Išoriniai tikslai apima daug platesnį spektrą: silpninti kaimyninių šalių santykius, bei kvestionuoti įstojimą į Europos Sąjungą ir NATO gynybinę galią. Kalbinis tiltas tarp rusiškai kalbančių žmonių išlieka gera galimybe bendrauti. Todėl Rusijos Kremliaus dezinformacijai plisti svarbu stiprinti ryšį su rusakalbiais gyvenančiais svetur.

1.2 Dezinformacijos reguliavimo veiksmai

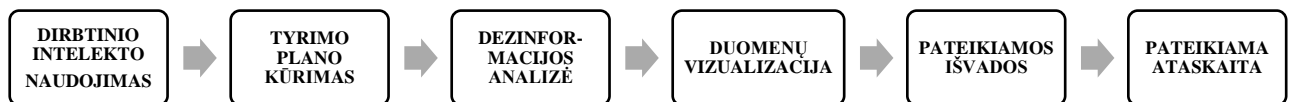
Ne paslaptis, jog Rusijos dezinformacijos veiksmai kelia pavojų valstybių saugumui (Denisenko, 2016; Flake, 2020). Siekiant kovoti su Rusijos dezinformacija, valstybių institucijos imasi papildomų priemonių, kurios bus aptariamoms šiame skyriuje. Visų pirma, ne vienas pavyzdys rodo jog valstybės pradėjo blokuoti iš Rusijos ateinančius kanalus (Keršanskas, 2021). Pavyzdžiui, RT yra „valstybės finansuojamas daugialypės terpės tinklas, kuris buvo užblokuotas visoje Europos Sąjungoje (ES) nuo 2022 metų kovo po plataus masto Rusijos 2022 m. vasario 24 d. prasidėjusios invazijos į Ukrainą“ (Mažeikienė, 2022, p. 491).

Kitas ryškus pavyzdys kaip kovojama su dezinformacija tai savanoriai, kurie dažnai vadinami „elfais“ (Peel, 2019). O tiksliau šie savanoriai (žurnalistai, IT specialistai, verslininkai, studentai, mokslininkai), kurių skaičius nuolatos auga kovoja su rusų troliais

(Peel, 2019). „Elfų“ veikla aprėpia didelį spektrą: detalų naujienų tikrinimą, melagingos informacijos demaskavimą, kovą su internetiniais troliais, internetinių kampanijų vykdymą (Peel, 2019; Weitz & Pieciukaitis, 2020). Kadangi elfų grupę sudaro sąvankiniai iš skirtingų profesinių sferų, jie turi reikšmingą patirtį ir padidina vertę Debunk.eu projektui, kuris bus aptariamas toliau (Denisenko, 2022).

Kitas dezinformacijos reguliavimo veiksnys- tai kuriami projektai kaip pavyzdžiui tinklapiai. Vienas iš jų - Debunk.eu. Šis tinklapis sukurtas bendradarbiaujant kariškiams, žurnalistams ir pilietinei visuomenei (Peel, 2019). Šis projektas finansuojamas „Google Digital Innovation Fund“ ir Baltijos šalių žiniasklaidos- „Delfi“ (Peel, 2019). Tai efektyvus tinklapis, kurio darbuotojai peržiūri įtartina turinį, kad būtų galima imtis tolesnių veiksmų ir demaskuoti melagingus pranešimus (Peel, 2019). Svarbu jog Debunk.eu naudoja dirbtinio intelekto galimybes, kurios pajėgios nustatyti žalingą turinį bei analizuoti dezinformaciją (Denisenko, 2022). Dezinformacijos demaskavimas vyksta 6 etapais, toliau žr.pav.2.

2 paveikslas. Dezinformacijos demaskavimo etapai naudojami Debunk.eu tinklapyje.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal V.Denisenko, (2022)

Taipogi, autorius V.Keršanskas pristatė detalesnę analizę, kokių veiksmų imasi Lietuvos vyriausybė bei nevyriausybinės organizacijos (toliau NVO). Autorius tai pat paaiškino kokių tikslu imamas specifinių veiksmų prieš Rusijos dezinformaciją (žr. lenteles 1 ir 2).

1 lentelė. V.Keršanskas išskyrė vyriausybės veiksmus reaguojant į Rusijos dezinformaciją (nuo 2014m.)

Veiksmai bei priemonės	Pagrindiniai tikslai
Rusijos televizijos transliacijos sustabdymas arba uždraudimas.	<ul style="list-style-type: none"> • Kaip atsaką naudoti esamas teisinės / reguliavimo priemonės į nepriimtina veiklą. • Susiaurinti tiesioginę prieigą prie tikslinių grupių.
Žiniasklaidos taisyklių ir nuostatų suvaržymas.	<ul style="list-style-type: none"> • Sumažinti paskatas transliuoti rusišką turinį. • Susiaurinti tiesioginę prieigą prie tikslinių grupių. • Ilgainiui keisti informacijos vartojimo įpročius.
Informacinės erdvės / žiniasklaidos stebėjimo skatinimas.	<ul style="list-style-type: none"> • Norint padidinti valdžios pajėgumus ir išanksto perspėti, nes tai padeda ilgalaikio planavimo veiksmuose.

Strateginės komunikacijos organų steigimas arba įgalinimas pagrindinėse institucijose.	<ul style="list-style-type: none"> • Formuojant pereiti nuo reaguojančio prie aktyvaus režimo naratyvo (tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu mastu). • Kurti darbo santykius tarp valdžios institucijų ir žiniasklaidos, kurie padėtų kovoti su užsienio dezinformacijos kampanijomis.
Sukurti koordinavimo mechanizmą strateginės komunikacijos nacionalinio saugumo klausimais.	<ul style="list-style-type: none"> • Didinti informacijos dalijimąsi. • Integruoti strateginę komunikaciją visoje vyriausybėje nacionalinio saugumo klausimais. • Turėti vieningus kriterijus vertinant dezinformacijos grėsmę.
Tarptautinės partnerystės ir iniciatyvos, pasitelkiant daugiašales institucijas.	<ul style="list-style-type: none"> • Skatinti dalijimąsi informacija ir koordinuoti atsaką. • Parodyti ryžtą (aukšto lygio iniciatyvų forma arba pareiškimais). • Apžvelgti ir sustiprinti tarptautinius (europinius) reglamentus, kad kova su dezinformacija būtų efektyvesnė.

Šaltinis: (Keršanskas, 2021, p. 11)

Kaip matoma lentelėje nr.1, galima teigti jog vyriausybė stengiasi imtis veiksmų kovoje su dezinformacija. Toliau lentelėje nr.2 pristatomi veiksmai, kurių imasi nevyriausybines organizacijos.

2 lentelė. V.Keršanskas išskyrė nevyriausybinių organizacijų veiksmus reaguojant į Rusijos dezinformaciją (nuo 2014m.)

Veiksmai bei priemonės	Pagrindiniai tikslai
Pilietinė akcija „Lietuvos elfai“ – aktyvūs piliečiai, kovojantys su dezinformacija internete.	<ul style="list-style-type: none"> • Sekti dezinformacijos technikų tendencijas socialiniuose tinkluose ir internete bei keisti informacija. • Naudoti esamas priemones socialiniuose tinkluose sustabdyti dezinformacijos kanalus.
Debunk.eu – dirbtinio intelekto valdoma platforma žiniasklaidai stebėti.	<ul style="list-style-type: none"> • Dezinformacijos sekimui naudoti naujausias technologijas. • Didinti visuomenės sąmoningumą. Turėti patikimą platformą, netikrų naujienų demaskavimui.
Padaugėjo akademinų tyrimų ir visuomenės apklausų.	<ul style="list-style-type: none"> • Pateikti pagrįstą analizę sprendimų priėmimui bei strateginiam planavimui.
Žiniasklaidos raštingumo projektai, skirti pažeidžiamoms grupėms (tautinėms mažumoms, pagyvenusiems žmonėms, jaunimui).	<ul style="list-style-type: none"> • Didinti žiniasklaidos raštingumą tarp įvairių tikslinių grupių.
Socialinės žiniasklaidos kampanijos – įvairios iniciatyvos.	<ul style="list-style-type: none"> • Išlaisvinti Lietuvos socialinės žiniasklaidos erdvę nuo dezinformacijos. • Parodyti pilietinės visuomenės ryžtą dėl nepritaromos užsienio šalies veiklos. Galimos iniciatyvos kaip Rusijoje gaminamų gaminių boikotas.

Žiniasklaidos projektai, skirti faktų patikrinimui ir demaskavimui.	• Didinti visuomenės informuotumą per faktų tikrinimą ir demaskavimą.
---	---

Šaltinis: (Keršanskas, 2021, p. 11)

Galima pastebėti jog vyriausybė imasi oficialių veiksmų: įstatų steigimas, televizijos blokavimas, stebėjimas, koordinavimas; kurie padėtų kovoje su dezinformacija. Tačiau nevyriausybinių organizacijų ieško alternatyvių sprendimų ir kūrybiškų sprendimo būdų, kurie nebuvo pritaikyti anksčiau. Kaip pavyzdžiui, Debunk.eu tinklapis išanalizuoja didelę informacijos kiekį ir kiekvieną savaitę pateikia rastus dezinformacijos atvejus. Labai svarbu skirti didelį dėmesį socialiniams tinklams bei socialinei žiniasklaidai, nes tai tapo mūsų kasdienybe.

Galiausiai, Europos Sąjunga imasi papildomų veiksmų ir tai rodo 2021-ųjų metų gairės. Europos Komisija paskelbė gaires, kaip dezinformacijos praktikos kodeksą, kuris yra vienas iš kovos priemonių su dezinformacija. Jame pristatomi sprendimo būdai kaip: suteikti vartotojams galimybę suprasti ir pažymėti dezinformaciją, reklamos atstovų bendradarbiavimas atpažinant dezinformaciją, padidinti faktų tikrinimo aprėptį ir suteikti tyrėjams didesnę prieigą prie duomenų (European Commission, 2021). L.Mažylis (2022) patikina, jog Europos Sąjunga kuria platų priemonių rinkinį, kovoje su Rusijos dezinformacija.

Verta paminėti jog ekspertai diskutuoja dėl propagandinio turinio draudimo ir ribojimų. Šie sprendimai turi būti priimti itin atsargiai. Kiekvienas sprendimas turi būti pagrįstas ir apgalvotas, nes tokia praktika gali pažeisti demokratinius principus, susijusius su žodžio bei saviraiškos laisve (Denisenko, 2018).

Apibendrinant, galima teigti jog tiek Lietuvos valstybė, tiek Europos Sąjunga imasi papildomų veiksmų kovojant su dezinformacija. Pastebima, kad vis atsiranda papildomi sąvaroriai, naujos technikos (naujų tinklapių kūrimas) bei įvairių specialistų įsitraukimas. Kai pasaulyje vyksta tiek įvykių, yra tikimybė jog dezinformacijos kiekis tik didės ir reikės įdėti daugiau energijos norint susekti dezinformaciją laiku. Tam įtakos turės ir karo Ukrainoje baigtis. Jei karas užsitęs, Rusijos propagandistai ieškos naujų būdų patekti į Europos erdvę (Mažylis, 2022).

2. KRAŠTUTINIAI POLITINIAI POLIZUOTI JUDĖJIMAI

Naujausiomis žiniomis, Europos Parlamento narys, Liudas Mažylis apibūdina dabartinę situaciją pasaulyje. Jis pripažįsta jog „atsiranda pavienių asmenų, interesų grupių ir politinių judėjimų Europoje, kurie bando manipuliuoti karo Ukrainoje diskursu, specialiai keliant abejones dėl Kremliaus nusikaltimų ir karo kaltininkų“ (Mažylis, 2022). Europos Komisija 2022-ųjų metų Spalio mėnesio sesijoje kelia klausimą kaip kovoti su V.Putino pritarėjais Europoje bei jų anti–europietiška ir anti–ukrainietiška propaganda. L. Mažylis ir M.Snegovaya paaiškina jog JAV žvalgybos tyrimai įrodo jog Rusija finansuoja politinius judėjimus užsienyje (kai kuriuose šaltiniuose minimos šios radiklios dešinėsios, finansuojamos partijos: pavyzdžiui, Prancūzijos nacionalinis frontas, Bulgarijos Ataka, Vengrijos Jobbik ir Auksinė aušra Graikijoje). Teigiama, kad **kraštutinės kairiosios bei dešinėsios politinės partijos** priima šią finansinę paramą (Mažylis, 2022). Iš viso skaičiuojama ~40 partijų, 15-oje skirtingų Europos Sąjungos valstybių narių, kurios atvirai laikosi prorusiškų pozicijų (Snegovaya, 2022). Todėl vienas iš didžiausių uždavinių išsiaiškinti kurios politinės partijos palaiko Rusijos Kremliaus poziciją ir gauna piniginę paramą iš Rusijos.

Viskas vyksta tarptautiniu mastu. Tai rodo „neseniai marginalinių politinių grupuočių surengti protestai Vokietijoje ir Čekijoje prieš energijos kainas, Europos politiką ir NATO (Mažylis, 2022). „Kremlius toliau bando pakirsti europiečių pasitikėjimą demokratinėmis vyriausybėmis bei poliarizuoti ir destabilizuoti Vakarų politiką“ (Mažylis, 2022). Esminė Kremliaus ir prorusiškų partijų jungtis Europoje pasisakymai už tradicines vertybes (tradicinę šeimą, patriotizmą, religingijos svarbą), euroskepticizmas (vakarietiško kvestionavimas ir globalizacijos atmetimas), antiimigracijos politika (Snegovaya, 2022). Tai pat minimi tarptautinių politikų glaudūs ryšiai su Kremliumi. „Paminėtini buvę vyriausybių vadovai ir ministrų kabineto nariai, tokie kaip buvęs Vokietijos kancleris G.Schröderis, buvęs Austrijos kancleris W.Schüsselis, Prancūzijos ekspremjeris F.Fillonas, buvusi Austrijos užsienio reikalų ministrė K. Kneissl“ (Mažylis, 2022). Todėl galima manyti jog Kremliaus įtaka Europoje vis dar auga ir turi pritarėjų skirtingose Europos valstybėse.

Tai pat pastaraisiais metais, politikoje bei visuomenėje daugumoje regiono šalių autoritariniai **kraštutinių dešiniųjų judėjimai** arba elementai tapo vis įtakingesni (Ekman & Lane, 2021). Pavyzdžiui, 2022-ųjų metų Italijos rinkimuose laimėjo kraštutinių dešiniųjų lyderė Giorgia Meloni, pirmą kartą suteikdama šaliai dešiniąją vyriausybę nuo Antrojo pasaulinio karo laikų (Kirby, 2022). Verta atkreipti dėmesį jog šios kampanijos šūkis buvo:

„Dievas, šalis ir šeima“ (Baltic News Service, 2022). Tai rodo, jog judėjimai Europoje keičiasi ir linksta ties dešiniąja vyriausybe. Nagrinėjant kitas šalis, dažniausiai nacionalistinis požiūris priskiriamas Vladimiro Putino valdomai Rusijai, Orbanui- Vengrijoje ir Teisės ir teisingumo partijai (PiS) Lenkijoje, tačiau tokios tendencijos pastebimos ir kitose šalyse (Ekman & Lane, 2021). Prasidedant naujiems socialiniams, kultūriniais ir politiniams iššūkiams, kraštutinės dešinėsios jėgos dažniausiai vaizduojamos kaip nusiteikusios prieš LGBT bendruomenes, feminizmą ir lyčių studijas, pabėgėlius, ES arba globalizaciją (Michlic, 2021; Ekman & Lane, 2021). Nebūtinai turi būti pasisakoma prieš visas idėjas, tai gali būti viena iš idėjų kaip nusiteikimas prieš Europos Sąjungą arba prieš LGBT judėjimą ar kita (Ekman & Lane, 2021). Naujų technologijų bei interneto dėka-kraštutinių dešiniųjų judėjimams atsiranda vis daugiau galimybių. Įtraukiami netgi ir paaugliai. Pavyzdžiui Estijoje bei Švedijoje 13 bei 16 metų jaunuoliai sugebėjo sukurti *Feuerkrieg Division* (tarptautinė neonacių organizacija) ir *Moonkrieg Division* prieštaringas grupes (Zavatti, 2021). Radikaliųjų dešiniųjų partijų ir organizacijų aktyvistai nuolat dalyvauja istoriniuose atminimo renginiuose, iškilmingose eitynėse su fakelais bei vėliavomis, debatuose, socialinėse žiniasklaidos medijose (Michlic, 2021).

Norint suprasti ateities iššūkius, turime geriau suprasti kaip veikia kraštutinių dešiniųjų ir kraštutinių karijų idėjos ir nuostatos Centrinėje ir Rytų Europoje (Ekman & Lane, 2021). „Pastaraisiais metais pateikiama interpretacija, kaip kraštutinių dešiniųjų ir kairiųjų subjektai (grupės, partijos, judėjimai, asmenys) palieka pėdsakus internetinėje erdvėje“ (Zavatti, 2021, p. 23). Galiausiai, radikalių simbolių, vertybių ir diskursų buvimas pagrindinėje politinėje, socialinėje ir kultūrinėje erdvėje gali sukelti dezinformaciją tiek formaliajame, tiek neformaliajame švietime, gali kelti painiavą (Michlic, 2021).

Apibendrinant galima teigti, kad radikalūs judėjimai plinta Europoje, gauna vis daugiau paramos. Radikalūs judėjimai pasisako už tradicinės vertybes kaip tradicinė šeima, anti-emigracijos politika, anti LGBT judėjimai bei pabrėžia religijos svarbą. Šie politiniai judėjimai aiškiai turi didelį palaikymą ir laimi rinkimus kaip Italijos atveju. Mokslininkai vis diskutuoja jog kai kurie politiniai judėjimai glaudžiai susiję ir priklausomi nuo Rusijos įtakos. Sekančiuose poskyriuose dėmesys bus sufokusuotas į **judėjimus, kurie propaguoja tai, kas Kremliaus dezinformacijos naratyvuose dažnai apibūdinama kaip "tradicinės vertybės" užsienyje bei Lietuvoje.**

2.1 Politiniai judėjimai ir interesų grupių veikimas užsienyje

Galima pastebėti jog kraštutiniai dešiniųjų pažiūrų judėjimai turi panašias vertybes skirtingose šalyse. Skirtingos šalys palaiko specifias vertybes ir iš to susiformuoja specifinių interesų grupių judėjimai. Kai kuriais atvejais pastebimas tokio pobūdžio judėjimų ryšys su Rusija ir jos skleidžiamos propagandos ar dezinformacijos naratyvais. M. Caiani (2022, p. 333) pabrėžia jog „radikalieji dešinieji socialiniai judėjimai yra daugiau ar mažiau formalių grupių, asmenų ir kampanijų daugiafunkciniai tinklai, kurie naudoja platų kolektyvinių veiksmų repertuarą ir gali būti paveikti, kaip ir bet kurie kiti socialiniai judėjimai, turimų konteksto išteklių ir politinių galimybių“. Toliau bus aptariamos šalys, kuriose vyrauja dešiniųjų pažiūrų besiplečiantis judėjimai ir tai šaliai būdingi įvykiai bei vertybės.

Pavyzdžiui **Čekijoje** iš sėkmingiausių kraštutinių dešiniųjų partijų Čekijoje - „Laisvė ir tiesioginė demokratija“, (čekų k. *Svoboda a přímá demokracie-SPD*), įkurta 2015 m (Kazharski, 2021). Partija pasisako prieš prievartine vakcinaciją, prieš imigrantus, turi tvirtą antiislamišką poziciją bei pasisako už patriotizmą ir tradicinės šeimos vertybes (Kazharski, 2021). Tai pat turi euroskeptišką požiūrį (Caiani, 2022). 2020 metais, prie partijos prisijungė naujas narys J.Fodyna (Kazharski, 2021). Šis narys yra asocijuojamas su „Naktinių Vilkų“ judėjimu. Tai prieštaringai vertinamas motociklų klubas, glaudžiai susijęs su Vladimiro Putino režimu (Kazharski, 2021). Kiti šaltiniai paaiškina jog motociklų klubas „Naktiniai Vilkai“ (NWMC) veikia Rytų Europoje (Harris, 2020). Šis motociklų klubas sugebėjo išugdyti žmonių grupę (kaip teigia autoriaus šaltiniai Penktąją Koloną), kurstyti vidaus politiką ir stiprinti ryšius su Kremliumi (Harris, 2020). Kaip šio motociklo klubo pateiktame pavyzdyje, galima pastebėti juntamą įtaką iš Rusijos.

Kitas pavyzdys kaimyninės valstybės- Lenkijos situacija. Apie **Lenkijos** interesų grupes ir judėjimus galima būtų diskutuoti ilgai. Tai kaimynė, kurios judėjimai primena Lietuvos situaciją. Vienas iš ne seniausiai vykusių didelių įvykių Lenkijoje tai eitynės- 2021 m. lapkričio 11 d. Lenkijos mieste Kališe, šimtai radikalų etnonacionalistų dalyvavo eitynėse (Michlic, 2021). Buvo skanduoama prieš žydus bei prieš LGBT atstovus. Buvo aiškiai matyti aktyvus jaunimo bei šeimų su vaikais dalyvavimas (Michlic, 2021). Šis aspektas itin svarbus, nes parodo kraštutinių dešiniųjų ideologijų ir darbotvarkės patrauklumą tarp Lenkijos piliečių ir šeimų. J.B.Michlic paaškina jog tai gana naujas socialinis reiškinys, dar neįsivaizduojamas 1990-aisiais ir 2000-ųjų pradžioje. „Yra aiškiai parodoma, kad šiuo metu kai kurie eiliniai visuomenės nariai nesigėdija būti siejami su kraštutiniais dešiniuosiais“ (Michlic, 2021, p. 116).

Dar vienas vertas dėmesio įvykis vyko 2019 metų rugpjūčio 12, kai penkiolikmetis Jakub Baryla tapo interneto sensacija, kai su kryžiumi bei rožančiu bandė sustabdyti LGBT maršą Polocko mieste (Michlic, 2021). Įrašas buvo peržiūrėtas daugybė kartų visame pasaulyje. Kodėl verta paminėti šį įvykį? Todėl, nes būtent tai iliustruoja ir parodo, kaip pasauliniame interneto varomajame pasaulyje konkretaus radikalaus kraštutinių dešiniųjų simboliai ir vertybės viename nacionaliniame kontekste keliauja geografiškai ir sulaukia paramos skirtingame radikaliųjų kraštutinių dešiniųjų nacionaliniame kontekste (Michlic, 2021). Tai puikus pavyzdys kaip interesų grupės bei judėjimai susijungia su tarptautiškumu ir gali plisti po visą pasaulį ir vienyti specifines interesų grupes ir jų tikslus.

Kalbant apie Slovakiją, sėkmingiausia kraštutinių dešiniųjų partija **Slovakijoje** vadinasi L'SNS (Ľudová Strana Naše Slovensko [Liaudies partija mūsų Slovakija]) (Paulovicova, 2021). LSNS idealoginės pažiūros palaiko Putino Rusiją, pasisako prieš Europos Sąjungą bei NATO. Tiek Rusijos tiek Slovakijos požiūriai apie NATO ir Europos Sąjungą sutampa. Ši partija „palaiko etnonacionalizmą, antisemitizmą, holokausto neigimą ir reliatyvizavimą, rasizmą, homofobiją, islamofobiją“ (Paulovicova, 2021, p. 159). Vėlgi pastebimas glaudus ryšys su Rusija.

Dar viena, šalis kurioje vis tvirčiau įsigali kraštutinių dešiniųjų partijų judėjimai- **Rumunija**. Rumunijoje yra keletą kraštutinių dešiniųjų partijų, įkurtų skirtingu laikų. Viena iš jų, 2020 metais Aljansas už Rumunų sąjungą (AUR) įgijo teisę atstovauti parlamente (Gherghina, 2021). Šis judėjimas pasisako už šeimą, tradicijas, tikėjimą, laisvę bei tėvynę. Covid-19 laikotarpiu pasisakė prieš skiepimą, todėl įgavo dar daugiau palaikymo. Kraštutinių dešinėsios partijos naudoja nacionalizmą kaip problemų sprendimą, pasisakant už valstybės sienų teritorinį vientisumą, nacionalį pasididžiavimą (Gherghina, 2021). Rumunijoje prieš imigraciją nukreipta retorika yra ribota, nes kai kuriose rinkėjų šeimose yra emigrantų, todėl rinkimų metu tai darytų įtaką (Gherghina, 2021). Todėl apibendrinant, Rumunijoje palaikomos tradicinės vertybės.

Dar vienos šalies atvejis- **Suomijoje**. E.B.Aronen paaškina jog Suomijoje uždrausti propagandinių kanalų neleidžia įstatymai. Suomijoje nuo 2020 metų veikia TV kanalas pavadinimu „Pose TV“, kuriame transliuojamas turinys suomių įvardijamas kaip prorusiškas, jame dažnas Kremliaus naratyvas apie bloguosius Vakarus, biolaboratorijas, klasika tapęs pandemijos neigimas ir kitos sąmokslų teorijos (Aronen, 2022). Šio kanalo steigėjas I. Tiainen prilyginamas lietuvių Celofano slapyvardžiu pagarsėjusiam Antanui Kandrotui. Šie abu

piliečiai „per pandemiją pasižymėjo antivirusiniais judėjimais, konfliktais su policija, maršais ir kitomis akcijomis“ (Aronen, 2022). Tai pat, Suomijoje yra įvykę Kremliaus persekiojimo incidentai kai Suomijos žurnalistė- J. Aro tyrė trolių veiklą Rusijoje. Kaip pati tyrėja teigia: „tapau informacinio karo taikiniu. Suomijos prokremlišku propagandistų veikla prieš mane – dezinformacijos kampanijos ir atvirojo kodo sekimas – yra vadovėlinis Rusijos informacinės ir psichologinės operacijos pavyzdys“ (Aro, 2016, p. 122). Šis pavyzdys buvo pasirinktas parodyti, kad netgi tyrėjai ir žurnalistai negali būti saugūs Europoje. Jeigu vos kažkas pradeda tyrinėti Rusijos dezinformacijos veiklą, yra tikimybė jog tyrėjas bus sekamas ir bus mėginama sutrukdyti atlikti savo kaip žurnalisto arba tyrėjo darbą.

Labai svarbu paminėti ir **Vengrija**, nes apie šią šalį dažnai diskutuojama. Vis dažniau keliami klausimai apie ministro pirmininko V.Orbano santykius ir susitikimus su Rusijos prezidentu V.Putinu (Walker, 2022). Vengrijoje populiariausia ir pasaulyje gerai žinoma dešinioji partija: Vengrijos „Fidesz“ partija, kurios galva išlieka V.Orbanas (Balogh, 2022). Per pastarąjį dešimtmetį Vengrijos vyriausybė rengė keletą kampanijų prieš Briuselį (Balogh, 2022). Tai pat šalis save vaizduoja kaip krikščionišką valstybę.

Galiausiai, F.Zavatti teigia jog koalicija už šeimą egzistuoja visoje Europoje bei, kad judėjimas yra steigiamas dešiniųjų organizacijų. Todėl šeimų judėjimai randami ir užsienyje. Pavyzdžiui, keturios Vidurio Europos šalys: Lenkija, Vengrija, Slovakija bei Čekija 2021 metais sudarė už šeimą pasisakančią koaliciją (angl. “pro-family coalition”) (Tilles, 2021). Jų tikslas – skatinti šeimos politiką vietos, nacionaliniu ir ES lygmeniu (Tilles, 2021). Įdomu ir tai jog dar anksčiau 1990 metais tos pačios valstybės sudarė Višegrado grupę su tikslu skatinti bendrus interesus (Bassin, 2021). Užsienyje tai pat pastebimos eitynės už tradicinę šeimą. Anksčiau nei Lietuvoje, Čekijoje, sostinėje vyko Šeimos gynimo eitynės. 2019 metų, rugsėjo 14, žmonės žygiavo Prahos centre, norėdami išreikšti savo paramą „tradicinėms šeimoms“ vertybėms (Kafkadesk, 2019).

Apibendrinant, galima teigti jog tiek Čekijoje, Lenkijoje, Slovakijoje, Rumunijoje, Suomijoje bei Vengrijoje vyrauja kraštutinių dešiniųjų partijų judėjimai. Visos šalys turi daugiau panašumų nei skirtumų, bei turi tvirta požiūrį ties tradicinėmis vertybėmis. Nors kai kuriose šalyse pastebimi glaudūs ryšiai su Rusija, arba pavojus nagrinėjant dezinformacijos temą Rusijoje, manoma, kad tam reiktų daugiau įrodymų, kad galėtume tvirtai teigti apie sklindančią Kremliaus įtaką.

2.2 Interesų grupės Lietuvoje

Visame pasaulyje stebimi kraštutiniai kairiųjų ir dešiniųjų judėjimai, pasisakantys už tradicines vertybes, tam tikru metu susiformuoja interesų grupės, kai kur jos siejamos su Kremliaus Rusija pasisakančiomis vertybėmis. Lietuvoje mes tai pat turime specifinę interesų grupę. Viena iš šių interesų grupių susiformavusių Lietuvoje yra **-Lietuvos Šeimų Sąjūdis** (toliau LŠS). 2021 metais „Lietuvos šeimų sąjūdžio“ įkūrėjai organizavo Šeimų maršo renginį ir dar kelias demonstracijas su mažesniu dalyvių skaičiumi (Ulinskaitė & Garškaitė, 2021). Šiuo metu Šeimų Sąjūdžio judėjimas sulaukia didelės žiniasklaidos dėmesio, turi sekėjų socialinėje žiniasklaidoje tarp kurių yra kraštutinių dešiniųjų veikėjų (Ulinskaitė & Garškaitė, 2021). Interesų grupė palaikanti Šeimų Sąjūdžio judėjimą pasisako už tradicinę šeimą (kuri turi būti išsaugota), dažnai remiasi krikščioniškomis vertybėmis bei **remia dešiniųjų pažiūrų politikus** (Ulinskaitė & Garškaitė, 2021). Autorės nagrinėja tris politines partijas, kurias priskiria prie dešiniųjų pažiūrų, pasisakančias už tautos išsaugojimą, tradicinę šeimą bei tradicines krikščioniškas vertybes. Tai *Nacionalinis Susivienijimas, Tautos ir teisingumo sąjunga ir Kartų solidarumo sąjunga-Santalka Lietuvai* (Ulinskaitė & Garškaitė, 2021). Todėl, „Katalikų dominuojamoje Lietuvoje taip pat yra nemažai dešiniųjų veikėjų, propaguojančių šeimos vertybes, kaip nacionalistinės idėjų dalį“ (Ekman & Lane, 2021, p. 12).

Taip plačiai minima tradicinė šeima ir krikščionybės vertybės labai artimos Rusijos valstybei. M. Snegovaya (2022) išskiria tris, svarbias vertybes Rusijai, kurios yra : *euroskepticizmas* (kvestionuojami NATO bei Europos Sąjungos privalumai), *kultūrinis konservatizmas* (pasisakoma už tradicinę šeimą, religiją bei patriotizmą), *kova prieš imigraciją*. Todėl atsiranda akivaizdūs panašumai tarp Rusijos Kremliaus ir Lietuvos Šeimų Sąjūdžio vertybių.

Svarbu panagrinėti, kaip Šeimų sąjūdžio atstovai patys pristato save įstatuose bei pristatymo buklete. Pagrindis sakinyus nusako sąjūdžio požiūri: „Sąjūdis vienija Lietuvos Respublikos piliečius, kurie pripažįsta tradicinę šeimą (vyro ir moters), kaip Lietuvos valstybės ir visuomenės pamatą“ (Grinevičius, 2021, p. 1). Sąjūdis apima platų veiklų spektrą: rengti konferencijas, seminarus, susitikimus, mokymus; bendradarbiavimą su tarptautinėmis organizacijomis; programų rengimą; darbą su valstybinėmis institucijomis ir pasiūlymų teikimą ties teisės aktų rengimo ar tobulinimo klausimais ir kt. (Grinevičius, 2021). Kaip ir kituose įstatuose pristatomos sąjūdžio narių teisės ir pareigos; šio sąjūdžio valdymo organai ir taryba; filialų steigimo klausimai ir kt. Sąjūdis tai pat turi oficialų tinklapį

(<https://seimusajudis.lt/>), kuriame galima rasti visą informaciją. Pats judėjimas kvestionuoja Lietuvos valstybės ateitį ir yra sunerimęs dėl žodžio laisvės praradimo, teigia jog pandemijos metu pastebėti vyriausybės diktatūros požymiai ir veiksmai (Families Of Lithuania Movement). Ir galiausiai, kad geriau suprasti Šeimų sąjūdžio veiklą, pateikiami didžiausi organizuoti renginiai:

- „Didysis Šeimos Gynimo Maršas 2021“ Gegužės 15 d. (Vilniaus Vingio parkas);
- 2021-ųjų metų vasara, kai plūsdavo didelis migrantų srautas iš Baltarusijos, vietinė bendruomenė mitingavo prie Baltarusijos sienos. Bendruomenė reikalavo užtikrinti Lietuvos teritorinį vientisumą ir deportuoti įsibrovėlius;
- 2021 m. lapkričio 31 d. Kaune vyko „Vaiduoklių“ eisena, pašiepianti vyriausybės veiklą. Pagrindiniai „vaiduoklių“ veidai vaizdavo vyriausybės narius: G.Landsbergį, premjerę I.Šimonytę, A.Dulkį ir kt.
- 2021 metais- LŠS Kalėdinis turas po Lietuvą. (Kalėdinis turas vyko gruodžio 6-28 d., buvo aplankytos ~ 50 savivaldybių);
- Antras „Didysis šeimos gynimo maršas 2022“ įvyko Gegužės 15-ąją, Jadagonių kaime (Kauno raj.).
- Protesto mitingas „Apginkime Lietuvos Respublikos Konstituciją“ 2022-ųjų, Spalio 22 d. (Vilniaus Katedros aikštė);

Visi renginiai aprašyti (Families Of Lithuania Movement) prisistatymo buklete, anglų kalba. Tai, kad sąjūdžio atstovai išleido bukletą anglų kalba rodo, jog jų interesas yra komunikuoti ne vien Lietuvoje, bet ir už jos ribų. Tai yra svarbus tarptautinės komunikacijos aspektas. Jaučiamas noras bendradarbiauti ir vienytis su kitomis šalimis: Vengrija, Lenkija, bendrais "tradicinės šeimos" klausimais. Kurti dar didesnę bendruomenę. Pavyzdžiui, paskutiniajame, Spalio 22d. mitinge sveikinamąjį žodį vaizdo įrašo formatu tarė daugybė skirtingų valstybės atstovų: Slovakijos, aljanso už šeimą prezidentas- A.Chromik, Bulgarijos visuomenės ir šeimos vertybių asociacijos pirmininkė-M.Džorgova bei Škotijos šeimų partijos vadovas- R.Lukas. Tai parodo LŠS bendradarbiavimą su šalimis visoje Europoje.

Dar 2021-siais metais LŠS inicijavo „peticiją, palaikančią Vengrijos parlamento priimtas vaikų apsaugos įstatymo pataisas, kuriomis sugriežtinamos bausmės pedofilams, uždraudžiama nepilnamečių seksualizaciją skatinanti medžiaga ir LGBT propaganda“ ir išsiuntė peticiją Vengrijos Nacionalinei Asamblėjai (Lietuvos Šeimų Sąjūdžio atstovai, 2021).

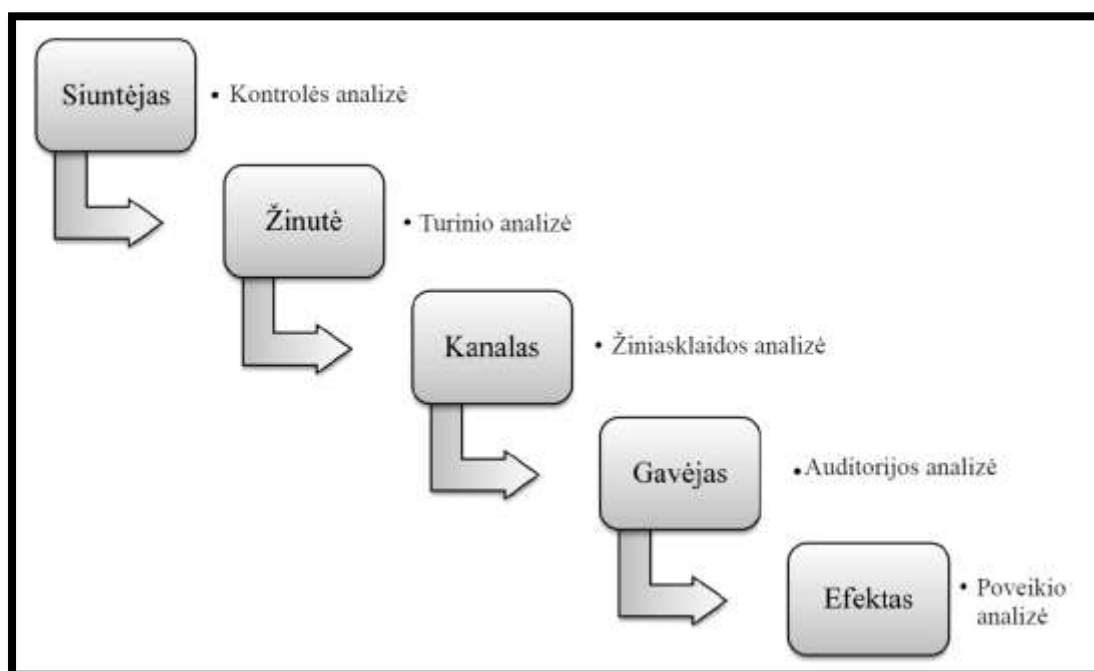
Tai pat kuriami palankūs santykiai su Lenkija. Dar 2022-ųjų vasara LŠS atstovai susitiko su Lenkijos „Ordo Iuris“ organizacijos vadovybe aptarti bendras veiklas ir tolimesnius tikslus (Lietuvos Šeimų Sąjūdžio atstovai, 2022). Taigi, galima daryti prielaidą, kad LŠS nori jaustis dalimi didesnio ir globalesnio judėjimo už „tradicinę šeimą“.

Šiuo metu LŠS turi virš 10 aktyvių Facebook grupių bei puslapių Lietuvoje bei keletą grupių užsienyje, kuriuose vyksta intensyvi komunikacija, aptariama daugybė šiai dienai aktualių temų ir vyksta aktyvios diskusijos. Sekančiame skyriuje bus nagrinėjami komunikacijų modeliai, kurie padės atlikti tyrimą ir apibendrinti gautą informaciją.

3. KOMUNIKACIJOS TEORIJŲ MODELIAI

Šiame skyriuje bus pateikiami **komunikacijos teorijų modeliai**, kurie paaiškina propagandos bei dezinformacijos veikimą. Šie modeliai tai pat gali būti naudojami atliekant tyrimą. Pirmasis modelis kurį verta paminėti- tai **Haroldo Lasswello sukurtas Šaltinio-Pranešimo-Kanalo-Gavėjo modelis** (Kasčiūnas, et al., 2017; Buinauskas, Keršanskas, & Kasčiūnas, 2016). „H. Lasswella propagandą apibrėžė kaip bandymus paveikti masių nuomonę dėl kontroversišku klausimų. Jo pasiūlyta propagandos sąvoka buvo vertinama kaip reikšmingas žingsnis analizuojant propagandos tikslus (Buinauskas, Keršanskas, & Kasčiūnas, 2016, p. 8)“. Būtent šis modelis paaiškina kaip plinta dezinformacija. Nuolatos būtina kvestionuoti: kas skleidžia informaciją, kokia informacija skleidžiama, koku kanalu informacija perduodama, kam skirta žinutė ir galiausiai koks buvo žinutės efektas. Toliau žr.pav. 3, kuris detaliau pristato kiekvieno žingsnio analizę.

3 paveikslas. H. Lasswello „siuntėjo-žinutes-kanalo-gavejo“ modelis

Šaltinis: (Buinauskas, Keršanskas, & Kasčiūnas, 2016)

Antrasis modelis, kuris aktyviai diskutuojamas mokslininkų tarpe, paaiškintas mokslininkais **Garethu S. Jowettu ir Victoria O'Donnell**. Būtent šie tyrėjai kelia daugybę klausimų kurie itin aktualūs nagrinėjant interesų grupių komunikaciją. Mokslininkai paaiškina, kaip reikėtų analizuoti propagandą. O tiksliau, pateikia 10 žingsnių planą propagandos analizei atlikti, kurie yra:

1. „Propagandinės kampanijos ideologija ir tikslas;
2. Kontekstas, kuriame vyksta propaganda;
3. Propagandisto tapatybė;
4. Propagandinės organizacijos struktūra;
5. Tikslinė auditorija;
6. Žiniasklaidos panaudojimo būdai;
7. Specialūs metodai, skirti maksimaliam efektui padidinti;
8. Žiūrovų reakcija į įvairias technikas;
9. Kontrapropaganda, jei yra;
10. Poveikis ir įvertinimas “ (Jowett & O'Donnell, 2012, p. 292).

Mokslininkai (pvz.: (Buinauskas, Keršanskas, & Kasčiūnas, 2016; Mažeikienė, 2022; Søsted, 2019)) savo tyrimose, tyrinėdami propagandos poveikį, remiasi Jowett & O'Donnell pristatytu modeliu. Atliekant teorinę analizę, buvo aptiktas modelis parengtas pagal mokslininkę Ramintą Stankutę-Søsted. Tyrėja S.R.Søsted (2019) tyrinėdama Lietuvos jaunimo jautrumą informacinėms atakoms panaudojo kelių tyrėjų modelius ir juos apjungė. Buvo naudojami Jowett & O'Donnell keliami klausimai bei A.Ramonatės (2018) analizuotos kryptis, kuriomis informacinėse kovose yra atakuojama Lietuvos visuomenė. Sujungusi A.Ramonaitės analizuotas kryptis bei Jowett & O'Donnell keliamus klausimus, S.R.Søsted pristatė modelį, kuris toliau, metodologinėje dalyje bus naudojamas šio magistrinio darbo tyrimo atlikimui. Toliau žiūrėti *lentelė nr.3*.

3 lentelė. Informacinių atakų Lietuvoje kryptys ir galimi jų analizės klausimai

Pjūviai	Galimi klausimai – Jowetto ir O'Donnell modelis
1. Nepasitikėjimo šalies politinėmis institucijomis didinimas;	a) Ko tikimasi iš sistemos?
2. Lietuvos kaip „failed state“ vaizdas;	b) Kokios išliekančios nuotaikos?
3. Nepasitikėjimo šalies sąjungininkais didinimas: NATO ir ES;	c) Kokias problemas galima identifikuoti? Kaip plačiai jos suprantamos? Kas neleidžia jų išspręsti?
4. Vakarų–Rytų skirtis: konservatyvių vertybių propagavimas kaip priešprieša	d) Kokie istoriniai įvykiai galėjo lemti šią situaciją?

vakarietiškomis; 5. Tautinių mažumų atskirties ir nesantaikos tarp jų ir lietuvių didinimas.	e) Kokios vertybės gali būti svarbios šioje situacijoje? f) Kokie mitai gali būti susiję su šia situacija?
---	---

Šaltinis: (Søsted, 2019, p. 7) pagal (Jowett & O'Donnell, 2012) ir (Ramonaitė et al., 2018)

Paskutinis modelis, kuris bus aptariamas-tai **4D (angl. *dismiss, distort, distract, dismay*) dezinformacijos kampanijų modelis**. Šis modelis yra gan naujas ir naudojamas kitų mokslininkų analizėje (tyrėjai: (Mažeikienė, 2022; Bialy, 2017)). Šis modelis sukurtas Ben Nimmo, informacijos gynybos tyrėjo Atlanto tarybos skaitmeninės teismo medicinos tyrimų laboratorijoje, nusako kokią taktiką naudoja informacinio karo veikėjai (Bialy, 2017). Įdomu tai, jog Ben Nimmo daugybė metų dirbo su dezinformacija, siekė nustatyti, atskleisti, suprasti dezinformaciją ir informacines operacijas internete (Nimmo, 2022). Jis dirbo žurnalistu Baltijos šalyse (Nimmo, 2022). Savo moksliniuose darbuose jis siekia nustatyti, kokią taktiką gali panaudoti informacinio karo veikėjai tam tikromis aplinkybėmis (Nimmo, 2022). Šis modelis, tai pat labai naudingas ir naujoviškas, tyrinėjant interesų grupių bendravimą, galima nagrinėti ar naudojama bent viena iš pristatytų 4D taktikų.

Toliau žiūrėti pav.4, kuriame detalai paaiškinti ką reiškia kiekvienas 4D modelio pjūvis.

4 paveikslas. Ben Nimmo 4D modelio paaiškinimas

Atsisakyti (angl.<i>Dismiss</i>) Terminas, reiškiantis neigimą. Galimas oponento menkinimas. Kaip pavyzdys pateikiama Rusafobo sąvoka. (Jeigu kas nors kritikuoja Rusija-Rusafobas)	Iškraipyti (angl.<i>Distort</i>) Terminas, reiškiantis sąvokų iškreipimą. Neteisingas faktų interpretavimas. Klaidingos tikrovės sudarymas. Kaip pavyzdys: istorijos perrašymas.
Atitraukti dėmesį (angl.<i>Distract</i>) Terminas, reiškiantis dėmesio nukreipimą. O tiksliau, nukreipti minios dėmesį ties priešininku. Kaip pavyzdys: kaltinimai kokia bloga NATO/EU organizacija arba kaltinti JAV politiką.	Kelti baimę (angl.<i>Dismay</i>) Tikslinės auditorijos gąsdinimas žodiniiais įspėjimais arba nerimą keliančiais paveikslėliais/vaizdo įrašais. Kitas pavyzdys: Daesh propagandiniai vaizdo įrašai.

Šaltinis : Schema sudaryta remiantis (Bialy, 2017) paaiškinimais.

Apibendrinant galima teigti, kad Laswello modelis padeda suprasti dezinformacijos plitimo ir skleidimo procesą nuo pradinio žingsnio-pranešėjo iki galutinio-gavėjo. Antrasis modelis, sukurtas Jowett & O'Donnell, pažvelgia į dezinformaciją daug detaliau (kokia ideologija už dezinformacijos vyrauja, koks kontekstas, kokia auditorija, kokios nuotaikos

vyrauja) ir leidžia nagrinėti informaciją platesniu aspektu. Šie visi aspektai itin svarbūs analizuojant dezinformacijos temą. Tyrėja S.R.Søsted pristato galimybę nagrinėti dezinformacijos poveikį sujungus du modelius: pasirenkant probleminę temą, atasakyti į klausimus. Galiausiai, paskutinysis modelis yra svarbus, nes jame peržvelgiami veiksmai, kurių imasi informacinio karo veikėjai tam tikromis aplinkybėmis. Visi modeliai buvo nagrinėti tam, kad galima būtų atrinkti geriausią komunikacijos modelį, tinkantį šio darbo tyrimui atlikti. Toliau, metodologinėje dalyje bus paaiškinama, kuris modelis buvo pasirinktas ir kodėl.

4. ŠEIMŲ SAJŪDŽIO KOMUNIKACIJA: TYRIMAS

4.1 Tyrimo metodologija

Literatūros analizė parodė jog dezinformacija vyksta dideliu mastu tiek Lietuvoje, tiek visame pasaulyje. Kremliaus dezinformacijos naratyvai pastebimi skirtingose šalyse. Dezinformacijos plėtrai turi įtakos dideli pasaulio įvykiai kaip besitęsianti pandeminė situacija, karas Ukrainoje, nestabili ekonomika. Besiplečiantys radikalūs judėjimai sudaro palankias sąlygas susidaryti interesų grupėms ir komunikuoti socialiniuose tinkluose. Šiame tyrime fokusuojamasi į Lietuvos Šeimų Sajūdžio interesų grupės komunikaciją.

Tyrimo tikslas- išsiaiškinti kaip komunikuoja Šeimų Sajūdžio interesų grupė Lietuvoje bei užsienyje.

Tyrimo problema- ar Lietuvos Šeimų Sajūdžio interesų grupė skleidžia dezinformaciją, kuri koreliuoja su Kremliaus dezinformacijos naratyvais?

Tyrimo objektas- Šeimų Sajūdžio komunikacija Facebook socialiniame tinkle Lietuvoje bei užsienyje.

Tyrimo uždaviniai:

- 1) Atlikti turinio, atrinkto iš Facebook socialinio tinklo, analizę;
- 2) Suskirstyti analizuojama turinį į temas;
- 3) Nustatyti ar LŠS interesų grupė skleidžia dezinformaciją;
- 4) Atliekant lyginamąją komunikacijos analizę Lietuvoje ir užsienyje, išskirti panašumus ir skirtumus;
- 5) Nustatyti ar LŠS skleidžiama komunikacija koreliuoja su Kremliaus dezinformacijos naratyvais;

Tyrimo metodas: norint sužinoti, kaip komunikuoja Šeimų Sajūdžio interesų grupės Facebook socialiniame tinkle, buvo naudojamas *kokybinės turinio analizės metodas*. O tiksliau, buvo analizuojami kasdieniniai įrašai, komentarai, vaizdo įrašai, organizuojami renginiai, nuotraukos, straipsniai, informacija kuria dalinasi kiekvienos grupės nariai.

Tyrimo imtis. Buvo atrinktos tik aktyvios Facebook grupės ir puslapiai, kurie susiję su Lietuvos Šeimų Sajūdžio judėjimu. Lietuvoje rasta: 14 aktyvių grupių. Užsienyje rastos 3 grupės. Aktyviausia Šeimų Sajūdžio grupė užsienyje- Jungtinėje Karalystėje, joje dažniausiai

komunikuojama ir yra didžiausias sėkėjų skaičius. Toliau žiūrėti lentelę nr.4. ir nr 5. Šeimų sąjūdžio grupių analizė Lietuvoje bei užsienyje buvo pasirinktos dėl kalbinių galimybių: LŠS grupėse Lietuvoje bei užsienyje komunikuojama lietuvių kalba, kuri leidžia suprasti esmę ir atlikti analizę.

Lentelė 4. Analizuojami Facebook socialinio tinklo grupės Lietuvoje

Facebook grupės arba puslapio pavadinimas	Sėkėjų skaičius (vnt.)	
Lietuvos Šeimų Sąjūdis	35750	PAGRINDINĖS GRUPĖS
BENDRA - Didysis šeimos gynimo maršas 2021	12461	
Lietuvos Šeimų Sąjūdis	9089	
KLAIPĖDOS LŠS - Didysis šeimos gynimo maršas 2021	4207	APSKRİČIŲ GRUPĖS
VILNIAUS - Didysis šeimos gynimo maršas 2021	2974	
ŠIAULIŲ - Didysis šeimos gynimo maršas 2021	2524	
TELŠIŲ APSKRITIES LIETUVOS ŠEIMŲ SAJŪDIS	1342	
MARIJAMPOLĖS - Didysis šeimos gynimo maršas 2021	1250	
TAURAGĖS apskr. Lietuvos šeimų sąjūdis	1075	
PASVALIO - Didysis Šeimos Gynimo Maršas 2021	954	
Mažeikiai - Didysis Šeimos gynimo maršas 2021	730	
Lietuvos Šeimų Sąjūdis Panevėžio apskritis	487	
Lietuvos Šeimų Sąjūdis (Palangos grupė)	416	
Lietuvos Šeimų Sąjūdis Alytaus apskritis	411	

Šaltinis : sudaryta autorės.

Lentelė 5. Analizuojami Facebook socialinio tinklo grupės užsienyje

Pavadinimas	Sėkėjų skaičius (vnt.)
Lietuvos Šeimų Sąjūdis Jungtinėje Karalystėje	101
Šeimų Sąjūdis Vokietijoje / Familienbewegung in Deutschland	60
Šeimų Sąjūdis Prancūzijoje / Mouvement Familial en France	22

Šaltinis : sudaryta autorės.

Analizė vyko nuo Spalio 1-osios iki Spalio 31-osios. Šis laikotarpis palankus, nes atšalus orams žmonės praleidžia daugiau laiko namie, naudojami socialiniai tinklai ir išreiškia savo nuomonę. Tai pat šiuo laikotarpiu LŠS nariai komunikavo aktyviau, dėl artėjančio LŠS mitingo 2022-ųjų m. spalio pabaigoje Vilniuje. Aktyvios diskusijos vyko ir po mitingo, planuojant tolesnius LŠS veiksmus.

Tyrimo atlikimui, buvo pasirinktas tyrėjos S.R.Søsted (2019) modelis, kuris nagrinėjo Lietuvos jaunimo jautrumą informacinėms atakoms. Šis modelis padalintas į dvi dalis- kairėje pusėje pjūviai (pristatoma tema). Dešinėje lentelės pusėje nagrinėjama temos specifiniai aspektai pagal Jowetto ir O'Donnell užduodamus klausimus. Autoriai (Søsted, 2019; Mažeikienė, 2022; Buinauskas, Keršanskas, & Kasčiūnas, 2016) remiasi Jowetto ir O'Donnell užduodamais klausimais, kad būtų galima atlikti propagandinių žinučių analizę, bei analizuoti komunikaciją gilinantis į žinutės esmę. Buinauskas, Keršanskas, & Kasčiūnas pabrėžia jog – Jowetto ir O'Donnell modelis siekia nustatyti propagandos tikslus. Todėl nagrinėjant Lietuvos Šeimų Sąjūdžio interesų grupės komunikaciją Facebook socialiniame tinkle, pasirinktas S.R.Søsted (2019) modelis. Atliekant analizę, šis modelis leidžia nustatyti temą ir gilintis į detalius komunikacijos žinučių tikslus.

6 lentelė. Šeimų Sąjūdžio komunikacijos modelis ir galimi jų analizės klausimai

Pjūvis	Galimi klausimai – Jowetto ir O'Donnell modelis
Tema	a) Ko tikimasi iš sistemos? b) Kokios išliekančios nuotaikos? c) Kokias problemas galima identifikuoti? Kaip plačiai jos suprantamos? Kas neleidžia jų išspręsti? d) Kokie istoriniai įvykiai galėjo lemti šią situaciją? e) Kokios vertybės gali būti svarbios šioje situacijoje? f) Kokie mitai gali būti susiję su šia situacija?

Šaltinis: (Søsted, 2019, p. 7) pagal (Jowett & O'Donnell, 2012) ir (Ramonaitė et al., 2018)

Galiausiai pristatomi detalūs tyrimo žingsniai žr. pav. 5.:

5 paveiklas: Tyrimo atlikimo žingsniai

Šaltinis: sudaryta autorės.

4.2 Tyrimo rezultatai nagrinėjant Šeimų Sąjūdžio komunikaciją Lietuvoje

Facebook socialinio tinklo grupėse bei puslapiuose vyksta intensyvi LŠS interesų grupių atstovų komunikacija: Lietuvos politikų sprendimai, Covid-19 padariniai, organizuojami mitingai, pristatomas LŠS bendradarbiavimas su kitomis valstybėmis ir kt. Toliau analizuojama kiekviena tema detalai pritaikant tyrėjos S.R.Søsted (2019) modelį: temos pristatymas ir detali analizė.

Užsienio politika

Vienas iš narių pasidalina D.Trumpo kalba¹ apie situaciją, vykstančią Amerikoje. „Žodžio ir religijos laisvė yra sunaikinta. Iš jūsų atimami ginklai, jūsų vaikams peršama ideologija, ribojamas jų mąstymas. Turintys kitokią nuomonę yra persekiojami. Jie [demokratai] sodina savo politinius oponentus į kalėjimą“. Ši buvusio prezidento frazė labai primena Šeimų Sąjūdžio komentuojama situaciją Lietuvoje. O tiksliau Spalio 22-osios mitingo potekstę. Lietuvoje rengiamas mitingas, Spalio 22-ąją siekia apginti Lietuvos konstituciją, ir Lietuvos piliečių laisves.

Tai pat dalinamasi Italijos politinių atstovų pasisakymais. Palankiai atsiliepiama apie Italijos politikę- Giorgia Meloni. Įrašuose² dalinamasi G.Meloni pažiūromis: pasisakymai už šeimą, lytinę tapatybę, tautinę tapatybę. G.Meloni pasisako jog jai gėda dėl valstybės, kuri nieko nedaro dėl šeimų. Todėl politikė vaizduojama kaip šeimų ir tradicinių vertybių gynėja. LŠS interesų grupė dalinasi G.Meloni sakytomis kalbomis. Užsienio politikos tema nagrinėti 3 įrašai.

Nepasitikėjimo šalies politinėmis institucijomis didinimas.	Tikimasi jog politika suteiktų daugiau laisvės. Pastebimos aršios nuotaikos, nutaikytos prieš politinius veikėjus, kurie priima sprendimus. Viena iš problemų jog valstybės vadovai priima tam tikrus sprendimus, dėl kurių LŠS interesų grupė nepritaria. Nepasitikėjimas valstybės vadovais padidėjo Covid-19 metu, todėl piliečių pasitikėjimas valstybės vadovais sumenko ir iki šiol nėra atsistatęs. Šioje temoje svarbios pasitikėjimo, laisvės vertybės. Vienas iš mitų gali būti jog valstybė valdo kiekvieną žmogų ir žmogus neturi laisvės pasirinkti.
---	---

¹ <https://www.facebook.com/100075498703316/videos/1140217183272319> [žiūrėta 2022 10 04].

² https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02xzX5tqZAcB3GZDkCp6caaXoDeR6PavdiCCDKuhRrG2t1qCkTe9pEFZSaBr9xNzHRI&id=103576088477486 [žiūrėta 2022 10 12].

Spalio 22-ios mitingas (prieš mitingą)

Didelis dėmesys skiriamas renginiui, kuris vyko Spalio 22 dieną Katedros aikštėje. Viename iš įrašų³ kviečiami gyventojai, verslai, politinės partijos bei asociacijos susiburti ir išsakyti savo nuomonę apie dabartinę situaciją Lietuvoje. Šio mitingo tikslas apginti Lietuvos konstituciją. Šeimų Sąjūdžio nariai cituoja Konstitucijos 3 straipsnį⁴: Tauta ir kiekvienas pilietis turi teisę priešintis bet kam, kas prievarta kėsina į Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką. Sekančiame įrašė⁵ akcentuojama jog „karo Ukrainoje pretekstu Lietuvoje faktiškai įvesta ir kasdien stiprinama diktatūra, cenzūruojama spauda, ribojamos ir laužomos piliečių konstitucinės teisės ir laisvės“. LŠS organizatoriai netgi prašo pinigines paramos renginiui, ragina aukoti. Kad paraginti ateiti kuo daugiau žmonių, parodomi mitingų vaizdai kitose šalyse: kaip pavyzdžiui Prancūzijoje, Briuselyje⁶. Galima pastebėti jog naudojama motyvacinė strategija ir parodoma kiek daug žmonių susirenka mitinguose kitose pasaulio šalyse (žr.1 Priedas, 1 pav.). Galiausiai, valstybės ateities gerovei žmonės raginami burtis ir pasisakyti prieš Stambulo konvenciją, elektros kainas, ekonominę krizę, valdžios neveikimą ir nepaprastosios padėties priedangą⁴. Šia tema nagrinėta 10 nepasikartojančių įrašų. Turima omenyje jog tie patys įrašai nebuvo skaičiuojami. (Pasikartojantys įrašai sudarė didelį skaičių, per mėnesį vienoje grupėje svyravo nuo 25 iki 50 pasikartojančių įrašų). Todėl galima teigti jog LŠS prieš mitingą naudojo aktyvios komunikacijos strategiją ir dažnai dalindavosi įrašais kurie skatino visus Lietuvos piliečius burtis Spalio 22-ąją.

Mitingo dalyvių būrimas.	Tikimasi surinkti kuo didesnę žmonių skaičių. Jaučiama pykstančios minios nuotaika ir nepasitenkinimas dabartine situacija ir valdžia Lietuvoje. Didžiausia problema yra politikų veiksmai bei jų priimami sprendimai, kuriuos reikia kuo skubiau keisti. Dar 2004m. Lietuva įstojo į Europos Sąjungą, todėl Lietuvos atstovai stengiasi lygiuotis į vakarus ir priimti naujus sprendimus. Šioje situacijoje svarbios vieningumo ir palaikymo vertybės. Vienas iš mitų: kuo daugiau žmonių susirinks mitinge, tuo labiau bus atkreipiamas Lietuvos vyriausybės dėmesys ir įvyks pasikeitimai.
--------------------------	---

³ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=5754511274610221&set=a.526544044073663> [žiūrėta 2022 10 06].

⁴ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=3330828733862735&set=a.1470298663249094> [žiūrėta 2022 10 09].

⁵ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=3330828733862735&set=a.1470298663249094> [žiūrėta 2022 10 09].

⁶ <https://www.facebook.com/vita.gruodyte/posts/pfbid0WmscY4D7WAoh9CQ7JNRehKfVYDsDMzULwAVGu9m5n22YNm7ZcEpF1Saihede1Z6l> [žiūrėta 2022 10 17].

Melagingų duomenų pristatymas (po mitingo)

Įvykęs spalio 22-osios mitingas sukėlė daug diskusijų. LŠS atstovai dalinasi vaizdo įrašais iš susitikimo ir džiaugiasi didelių dalyvių skaičiumi. Vienas iš įrašų⁷ pristato dalyvių skaičių net 11 tūkstančių. Nors leidimų dalyvauti buvo išduota iki 15 tūkst. mitinguotojų, oficialiais duomenis mitinge dalyvavo iki 1 tūkstančio dalyvių (D.Brimeris, 2022). Todėl galima teigti jog duomenys apie dalyvių skaičių nėra teisingi (žr. 1 Priedas, 2 pav.). Tokio pobūdžio įrašas buvo skelbiamas tik vienoje grupėje. Šia tema buvo vos vienas įrašas, tačiau nuspręsta jį įtraukti, nes parodoma LŠS komunikacijos strategija.

Mitingo dalyvių skaičius.	Kad ir kaip LŠS stengtųsi pritraukti didelį žmonių skaičių, šioje situacijoje aiškiai matoma, kad jiems nepavyksta. Žmonės atvykę iš visos Lietuvos į mitingą Spalio 22-ąją, sudarė labai mažą skaičių. Tai rodo jog LŠS komunikacija nėra gerai suplanuota ir turi spragų. Pasitelkiama melo strategija. Vienintelį kartą, kai LŠS pavyko surinkti didelį žmonių skaičių buvo pirmasis mitingas, Vingio parke. Po šio karto į mitingus susirenka vos keletas šimtų dalyvių. Vienas iš mitų: kuo didesnis žmonių skaičius, kurie dalyvauja mitinge- tuo organizacija yra labiau pastebima arba sėkminga.
---------------------------	--

Lietuvos politikų kritikavimas

Viena labiausiai aptariamų temų LŠS Facebook grupėse, Lietuvos politikos išrinkti atstovai. Jie yra išjuokiami, žeminami, prašomi atsistatyti. Naudojamos nuotraukos- „memai“ pašiepia politikos atstovų veiklą. Verta patikslinti jog „memu“ internete vadinama kultūros dalis, paprastai suprantama kaip pokštas ar pajuokavimas, kuris įgyja įtaką dalinantis internete (Davison, 2012). Viename iš memų⁸ galima išvelgti jog valstybėje vyrauja chaosas (bardakas) (žr. 1 Priedas, 3 pav. ir 4 pav.). Kitas memas⁹ atvaizduoja ateities Lietuvą, be lietuvių (žr. 1 Priedas, 5 pav.). Tai pat rastas vienas įrašas¹⁰ rusų kalba, vaizduojantis politiką- M.Jonušą kaip pajuokos objektą (žr. 1 Priedas, 6 pav.). Galima pastebėti jog taikomasi į rusakalbę auditoriją.

⁷ <https://www.facebook.com/photo?fbid=177472388196420&set=a.171860512090941> [žiūrėta 2022 10 22].

⁸ <https://www.facebook.com/photo?fbid=6007419279269118&set=gm.1151891832076524&idovanity=797371250861919> [žiūrėta 2022 10 22].

⁹ <https://www.facebook.com/photo?fbid=5979808915363488&set=gm.1145513872714320&idovanity=797371250861919> [žiūrėta 2022 10 22].

¹⁰ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=5970529512958095&set=gm.1143193062946401&idovanity=797371250861919>

Apibendrinant nagrinėtus memus galima teigti jog visi politikos nariai vaizduojami kaip pajuokos objektai.

Helovino šventimo laikotarpiu tai pat nepamiršta pašiepti politikos atstovų. Viename iš irrašų¹¹, nemėgstami politikos atstovai vaizduojami kaip kraugeriai arba zombiai (žr. 1 Priedas, 7 pav). Kaip teigia Buinauskas, Keršanskas & Kasčiūnas (2016, p. 31) „pasaulis vis labiau linkęs pirmiausia priimti vaizdinę informaciją, kuri įtraukia žmogų ar visą auditoriją, nes paveikia vaizduotę. Vaizdo komunikacija – tai stipri propagandos technikos dalis“. Todėl vaizdinė informacija atlieka didelį vaidmenį LŠS interesų grupės komunikacijoje. Galiausiai, imamasi ir papildomų veiksmy , ir skatinama pasirašyti peticiją¹², pirmalaikiams seimo rinkimams rengti. Šis peticijos platinimas parodo jog LŠS interesų grupės nariai nori, kad Lietuvos išrinkti politikos atstovai būtų pakeisti kaip galima greičiau. Šia politikos atstovų tema nagrinėti 6 įrašai.

Kritikuojami politikos atstovai.	Tikimasi, kad valdžia bus pakeista ir nubausta. Išlieka piktos, kerštingos nuotaikos. LŠS interesų grupė yra aiškiai nepatenkinta šiuo metu valdoma valdžia ir prašo ją nuversti bei rengti pirmutinius seimo rinkimus. Valdžios sprendimai prilyginami diktatūrai. LŠS grupių dalyvių nepasitenkinimą valdžia galėjo lemti Covid-19 situacijos suvaldymas ir dabartinė ekonominė situacija. Šioje situacijoje svarbios gimtosios žemės, atsakomybės, teisingumo, tiesos sakymo vertybės. Vienas iš mitų jog valstybės vadovai išardys valstybę.
----------------------------------	--

Covid-19 pandemijos bei vakcinų tema

Daugybę įrašų randama Covid-19 padarinių tema. Šioje analizėje bus pristatoma keletą atvejų. Vienas iš narių pasidalina įrašu¹³, kuriame parodomas Facebook socialinio tinklo rėmelis, kuris buvo pasiekiamas Facebook nariams, Covid-19 metu. Narys teigia jog anksčiau žmonės didžiavosi užsidėję šį rėmelį, parodę jog jie pasiskiepijo. Tačiau dabar visi apie tai jau pamiršo, o vakcinas tiesiog išpilamos ir nenaudojamos. Paaiškinama, jog Covid-19 metu daugybę šeimų

¹¹<https://www.facebook.com/photo/?fbid=6037758212901891&set=gm.1158365418095832&id=vanity=797371250861919> [žiūrėta 2022 10 30].

¹² <https://www.peticijos.lt/visos/78873/pirmalaikiu-seimo-rinkimu-rengimas/?fbclid=IwAR2eHEejRHG3DYIup3tUiuXyABvGEIS71-3NALtmuwA3XMpbz-emLkcjifo> [žiūrėta 2022 10 27].

¹³<https://www.facebook.com/arminas.mockevicius/posts/pfbid0WHNR4Ps33QG9mfJKRHe4wBf1HFwGuZy6cU8rGKVhXkyApC7qbk7mbqNmrFHmVkl1> [žiūrėta 2022 10 09].

turėjo daug konfliktų, arba susipyko negrįžtamai. Pagrindinė mintis jog vakcinos nebuvo pakankamai ištestuotos ir ateityje visi sužinos, jog niekas neturėjo teisės versti žmonių skiepytis. Facebook socialinio tinklo rėmelis pateikiamas kaip karikatūra, kuri išjuokia idėją dalintis rėmeliu ir parodyti jog žmogus pasiskiepijo (žr. 1 Priedas, 8 pav.).

Kitame pavyzdyje, pasidalinama įrašu¹⁴ kuriame pristatoma darbuotojų grąžinimas į darbus. O tiksliau, darbuotojų kurie Covid-19 atsisakė skiepytis. Pateikiamas JAV atvejo pavyzdys kai į darbą grąžino daugybę darbuotojų kurie anksčiau buvo atleisti už nesiskiepijimą. Atleistiems darbuotojams buvo priteisiamos kompensacijos. Teigiama, kad šis klausimas turi būti diskutuojamas ir Lietuvoje (žr. 1 Priedas, 9 pav.).

Dar vienas įrašas¹⁵ pateikia įvykius Kanadoje. Kanados ministrė pirmininkė D.Smith pakomentavo jog: „Nesiskiepiję žmonės buvo labiausiai diskriminuojama grupė“. Todėl ir toliau nagrinėjami padariniai po pandemijos, ir pristatomos diskusijos, vykstančios užsienyje. Sekančiame vaizdo įrašė¹⁶ Kanados ministrė atsiprašė žmonių kurie buvo diskriminuoti. Šis įrašas, kuriame Kanados ministrė-D.Smith atsiprašo, buvo pasidalintas su mintimi parodyti jog lietuvos valdžia taip niekada nepasielgs ir neatsiprašys. Todėl vėlgi jaučiama kritika Lietuvos politikos atstovams, bei parodomas teigiamas pavyzdys iš užsienios kaip valdoma pandemine situacija po pasibaigiančio piko.

Papildant vakcinų tema, paskelbiamas įrašas¹⁷ kuriame parodomi tūkstančiai besimėtančių vakcinų Peru paplūdimyje. O tiksliau, savanoriai valantys paplūdimį rado daugybę vakcinos dozių. Šaltinis teigia jog radinys, matomai buvo tiesiog išmestas kažkur į jūrą. Teigiama, kad vakcina yra iš Vokietijos laboratorijos. Šios situacijos atvaizdavimas rodo jog vakcinos nebuvo panaudojamos ir šiuo metu yra metamos lauk. Taip parodomas situacijos belviltiškumas. Kadangi Europoje žinoma jog buvo perkamos didelis vakcinų dozių kiekis. Iš to sekė ir sekantis skandalingas įrašas¹⁸, jog vakcinų buvo nupirkta per daug ir kaltinamoji- Europos Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen. O tiksliau, specialusis Europos Parlamento komitetas, ir Europos prokuratūra aiškinsis dėl galimai neskaidraus ir nepagrįstai didelio kiekio Covid-19

¹⁴https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0RGmRCgYrtKMXp2hJ57DvwEstugpaSGCkR1JdK8tEfj5WU6AL2gDjogi5RGZu2CM8l&id=100085460692684 [žiūrėta 2022 10 25].

¹⁵<https://www.facebook.com/nezinomi.duomenys.7/posts/pfbid02SxciRLyTkYW3NFcTtEjE14VONZPDQzzgHMtXmKxH2c8D1a456Gr1X6VtkyABp698l> [žiūrėta 2022 10 25].

¹⁶<https://www.facebook.com/stedvis/posts/pfbid02dYbWYk6R3gCWThxCroadejSXbqLQYj2etMKwHrqFARa7ihdZYP9LTCaU3hB5s4Xsl> [žiūrėta 2022 10 24].

¹⁷<https://www.facebook.com/sombrero.va.5/posts/pfbid035qH4SxJtB8W8MeNqYbVzC7Ef2qxYNPzrK5mVDUPxyd1wHAhTKPzxQrUc5r6vXG6Vl> [žiūrėta 2022 10 24].

¹⁸https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02WgXBJuKzamwMU5n42PHiGsMGpiNGm3MxNvEwSBXTucExt3vkr3tsn88kttFvm3sgl&id=100011345915163 [žiūrėta 2022 10 19].

vakcinų pirkimo. Todėl vėlgi parodomas nepasitikėjimas svarbias pareigas užimančiais žmonėmis, kurie atsakingi už visos Europos saugumą bei sveikatą.

Galiausiai, pristatomas video¹⁹, kuriama gydytojas-V.Abraitis, dirbantis gydytoju Kauno klinikoje, teigia jog Lietuvos žmonėms teko atlaikyti daug melo, jog žmonės neturėjo vakcinuotis, jog vakcina ne visada buvo efektyvi, ir netgi neišgelbėdavo nuo mirties. Gydytojas teigia jog sprendimai buvo priimami valstybės narių, kurie neturėjo tam kompetencijos. Jis pabrėžia, kad šiuo metu visuomenė yra pabudimo fazėje ir supranta jog Covid-19 pandemija buvo perdėta. Todėl matoma, kad padidinti žinutės efektą- LŠS grupėse dalinamasi įtakingo žmogaus įžvalgomis, gydytojo nuomone.

Apibendrinant matoma daugybę įrašų, kurie kvestionuoja vakcinų naudą ir išleistus milžiniškus pinigus dideliame vakcinų kiekiui, kuris neaišku ar buvo išnaudotas. Tai pat parodoma pagarba žmonėms kurie atsilaikė ir nesidarė vakcinos. Teigiama, kad žmonės, kurie atsisakė vakcinos patyrė neišmatuojamą diskriminaciją, pasmerkimą, išdavystę ir pažeminimą- jie sugebėjo atsilaikyti ir jiems parodoma pagarba. Tokie žmonės prilyginami herojams. Buvo pastebėta, kad kritika sklinda iš plataus spektro profesijų žmonių: gydytojų, piliečių, politikų skirtingose pasaulio šalyse. Šia tema nagrinėta 13 įrašų.

Vakcinų naudos kvestionavimas.	Kritikuojama vakcinų bei galimybių paso sistema. Tai pat siekiama nubausti tuos, kurie buvo atsakingi už skiepijimo planą bei galimybių paso išdavimo taisykles. Pasitelkiant karikatūra, išjuokiama sistema. Jaučiamos nuoskaudos dėl vyriausybės priimtų sprendimų Covid-19 metu. Kadangi vyriausybė buvo nepatyrusi, buvo priimami sprendimai, kurie galiausiai suskaldė visuomenę. LŠS interesų grupė sutinka su užsienyje skelbiama informacija ir nori, kad Lietuvos atstovai atsiprašytų ir pripažintų padarytas klaidas. Svarbi teisingumo vertybė. Vienas iš mitų: užsienio valstybėse, Covid-19 situacija buvo suvaldyta efektyviau.
--------------------------------	--

Tarptautinis bendradarbiavimas

LŠS pateikia naujienas kaip jie bendradarbiauja su kitomis Europos šalimis. Viename įrašė²⁰ pristatomas 2022-ųjų m. Spalio 27d. nuotolinis susitikimas su Bulgarijos asociacijos "Maršas

¹⁹ <https://www.facebook.com/vytautas.abraitis.5/videos/385579406921837/> [žiūrėta 2022 10 31].

²⁰ <https://www.facebook.com/lietuvsosimusajudis.lt/posts/pfbid0tDZd8romrPc8yWfyTpz5ot9N25JqiedMYmabCH1py8ma8iqRo7mHV4n61VTdmNn6l> [žiūrėta 2022 10 27].

už šeimą" pirmininku Ivaylo Tinchevu. Ši organizacija remia santuoką kaip savanorišką vyro ir moters sąjungą bei tradicines šeimos vertybes. Įkurta 2018 metais, ją sudaro 4 organizacijos. Organizavo maršus už šeimą 2018, 2019, 2022 m. penkiuose didžiausiuose Bulgarijos miestuose: Sofijoje, Plovdive, Varnoje, Burgase ir Rusėje. Pasidalinta patirtimi, sutarta reguliariai keistis informacija, informuoti apie iniciatyvas, dalyvauti bendrose Europos Sąjungos šalių akcijose prigimtinių šeimų ir tradicinių vertybių klausimais. Jaučiamas tarptautinis bendradarbiavimas, su interesų grupėmis, kurios turi panašias vertybes kaip LŠS kitose šalyse kaip šiuo atveju Bulgarija.

Tai pat Facebook grupėse pateikiami vaizdo įrašai iš Spalio 22-osios mitingo, kuriame sveikinamąjį žodį vaizdo įrašo formatu tarė Vokietijos²¹, Bulgarijos²², Škotijos²³ atstovai. Tai parodo jog Lietuva ne viena, ji turi palaikytojų kitose šalyse ir LŠS interesų grupė turi partnerių užsienyje. Tai svarbus tarptautinės komunikacijos aspektas. Šia tema nagrinėti 4 įrašai.

Tarptautinių ryšių palaikymas.	LŠS bendradarbiauja su šalimis palaikančiomis tradicines vertybes. Taip gaunama naujų idėjų, pasidalinama patirtimi. Parodoma, jog organizacijos ir mitingai egzistuoja ne tik Lietuvoje, bet ir kitose valstybėse. Sujungus jėgas galima nuveikti daugiau. Problema, kad tiek Lietuvoje, tiek kitose valstybėse interesų grupės kovoja prieš šalies valdžią ir nori pakeitimų. Jaučiama palaikymo nuotaika iš kitų šalių. Jaučiamos bendradarbiavimo ir pagalbos vertybės. Vienas iš mitų: Šeimų Sąjūdžio interesų grupė gali būti randama tik Lietuvoje.
--------------------------------	--

Helovino šventės minėjimas Lietuvoje

Viename iš įrašų²⁴ Helovino šventė vadinama satanistine. Kviesiuoniuojama kodėl ši šventė švenčiama Lietuvoje. Teigiama jog vaikams diegiama mirties baimė. O tiksliau, Helovino šventimas vaikams gali kelti nerimą, sumaištį ir baimę. Tai pat primenama jog Lietuva-krikščioniškas kraštas, turintis tradicijas paliktas protėvių. Čia švenčiamos Vėlynės, o ne Helovinas. Vėlgi paliečiama šeimos tema, nes tegiama jog ši šventė daro neigiamą įtaką

²¹<https://www.facebook.com/algimantas.rusteika/posts/pfbid0pV6zdatMb7D3tAeMLSxR2p6DcoLSCAxBj29PQTyiLGEtCP6fWcVaaNypanQcnS11> [žiūrėta 2022 10 21].

²²<https://www.facebook.com/watch/?v=623428432794536> [žiūrėta 2022 10 23].

²³<https://www.facebook.com/watch/?v=859762332070501> [žiūrėta 2022 10 23].

²⁴<https://www.facebook.com/photo/?fbid=670033567814403&set=a.400772234740539> [žiūrėta 2022 10 30].

vaikams. Paliečiami religiniai aspektai, patariama laikytis tradicijų. Helovino tema nagrinėtas 1 įrašas.

Helovyno kritika.	Skleidžiama žinutė, jog Helovynas neturėtų būti švenčiamas arba minimas Lietuvoje, nes ši tradicija atėjo iš kitų šalių ir nesutampa su Lietuvoje švenčiamomis Vėlynėmis. Jaučiamos nerimastingos nuotaikos dėl šios šventės organizavimo. Viena iš problemų yra tai jog ši šventė nuo senųjų laikų nebuvo švenčiama Lietuvoje, todėl kai kurių interesų grupės palaiko tradicines šventes kaip Vėlynės ir nepitaria Helovyno šventei. Šioje situacijoje jaučiamos tradicinės vertybės itin aktualios LŠS interesų grupei: vaikai, religija. Vienas iš mitų jog minint Helovyno šventę gali būti provokuojamos dvasios, bendraujama su demonišku pasauliu.
-------------------	--

Kylančių kainų tema

Elektros ir produktų kainų kilimo tema neaplenkia LŠS interesų grupės. Viename iš įrašų²⁵ pasidalinama elektros kainų kritimo duomenimis. 2022-ųjų m. Spalio mėnesio nurodytais duomenimis elektros kaina geometrine progresija krito žemyn, tačiau įrašė diskutuojama jog žiniasklaida nepranešė šių naujienų. Įrašų pasidalinęs narys teigia jog žiniasklaidai svarbu laikyti žmones nerime ar baimėje ir kuo daugiau žmonių pasirašyti sutartis su tiekėjais, kad kai elektros kaina nukris, tiekėjai gautų pelnus. Reiškiamas nepasitikėjimas žiniasklaida, elektros kainų tema. Sekančiame pasidalintame vaizdo įrašė²⁶ galime įžvelgti panašumu su prieš tai diskutuotu įrašu. Teigiama jog vasaros metu elektros tiekėjai užkėle elektros kainas, kad gautų pelną. Nord Pool biržoje vaizduojama viena elektros kaina, o nepriklausomiems tiekėjams mokama daug didesnė kaina. Kaltinama vyriausybė, nes ji atsakinga už tokią situaciją. Vėlgi aptariama kodėl gyventojai neinformuojami apie krentančią elektros kainą. Stengiamasi suprasti žiniasklaidos ir vyriausybės poziciją.

Kitame įrašė²⁷ dalinamasi Baltarusijos prezidento kalba apie kainas: jis teigia jog maisto produktai parduodami brangesnėmis kainomis ir prašo ministrų įvesti tvarką ir nedidinti kainų. A.Lukashenko teigia: Jūs iš manęs nesityčiosite. Vaizdo įrašas pateikiamas rusų kalba bei taikosi į rusakalbius, gyvenančius Lietuvoje. Apibendrinant visuose įrašuose dalinamasi elektros ir produktų kainų kilimo tema. Šia tema nagrinėta 3 įrašai.

²⁵ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=5853253601371885&set=a.500803669950265> [žiūrėta 2022 10 07].

²⁶ https://www.youtube.com/watch?v=KLJkiJYpZew&ab_channel=OpTV [žiūrėta 2022 10 31].

²⁷ <https://www.facebook.com/100069970746379/videos/6019258464775328> [žiūrėta 2022 10 17].

Kainų kilimas.	Tikimasi sumažinti elektros ir produktų kainas. Išliekančios kovojančios, nepatenkintos nuotaikos. Aukštų elektros, produktų kainų problematika, slegia kai kuriuos grupių narius. Karas Ukrainoje, elektros tiekėjų pakeitimai, didelė infliacija lėmė šią situaciją. Šiai temai priskiriama taupumo vertybė. Vienas iš mitų: valdžia kalta dėl elektros, produktų kainų augimo ir infliacijos.
----------------	--

A.Kandroto (Celofano) palaikymo tematika

Komunikacija apie A.Kandroto teisminį procesą ir suimtojo palaikymo tema yra dažna LŠS grupėse. A.Kandrotas komentuoja apie areštines laikymo sąlygas Spalio 12-osios vaizdinėje medžiagoje²⁸. Trumpame video diskutuojamos areštines laikymo sąlygas. Teigiama, kad paskelbtas energinių resursų taupymo planas: bus mažinamas ventiliacijos laikas, leidžiama daug rečiau naudotis dušu (žr. 1 Priedas, 10 pav.). A.Kandroto palaikytojai video medžiagoje ragina aukoti. Sekantis įrašas²⁹ su A.Kandroto komentarais teismo salėje nufilmuotas Spalio 19-ąją dieną. Šiame įraše A.Kandrotas dėkoja už piniginę paramą bei paaiškina jog nėra aišku kiek laiko jis bus laikomas areštinėje. Pačiame įraše paskelbiami duomenis kur galima būti paaukoti pinigus ir palaikyti A.Kandroto šeimą. Sprendžiant iš įrašo nėra aišku kur ir kaip nukeliauja renkami pinigai. Manoma, kad A.Kandrotas dažnai aptariamas LŠS grupėse, nes anksčiau jis dažnai dalyvaudavo šios interesų grupės organizuotuose mitinguose. Šia tema nagrinėti 5 įrašai.

A.Kandroto komunikacija.	Netgi būdamas areštinėje A.Kandrotas komunikuoja ir gali perduoti žinutę LŠS nariams. Išliekančios neaiškios ir nerimastingos nuotaikos, nes nėra aišku kada bus paleidžiamas A.Kandrotas. Matoma jog žmonės linkę tikėti A.Kandrotu, netgi jei jis yra įkalintas ir teisiamas. Jam renka lėšas arba tiesiog palaiko. Kadangi A.Kandrotas yra vienas iš LŠS palaikytojų ir pasisako už tradicines vertybes, jis sulaukia LŠS narių palaikymo. Vienas iš mitų galėtų būti jog žmonės nelinkę palaikyti teisiamų asmenų.
--------------------------	--

²⁸ <https://www.facebook.com/100008216291853/videos/894334955269994/?idovrarity=1868645963310079>
[žiūrėta 2022 10 17].

²⁹ <https://www.facebook.com/Kipras.Valentinavicius/videos/646891183745447/?idovrarity=1868645963310079>
[žiūrėta 2022 10 27].

LŠS gyvavimo tematika

Vienas iš įrašų³⁰ teigia jog žmonės pradėjo kvestionuoti LŠS ateitį. Simboliškai apie LŠS mirtį kalbamą prieš mirusiųjų dieną. Spalio 31-osios įrašas paneigia bet kokias kalbas apie šios interesų grupės veiklos stabdymą ar išyrimą. Pabrėžiamas LŠS sąžiningumas ir idėjų įgyvendinimas. O svarbiausia teisingumo siekimas. Paaiškinama jog organizuojami mitingai tai ne vienintelė apčiuopama LŠS veikla. Vyksta daug nematomų darbų, kurie beveik negirdimi, tačiau kur kas svarbesni ir duodantys apčiuopiamų rezultatų. Šia tema nagrinėtas 1 įrašas.

LŠS veikimas.	LŠS teigia jog sklindanti informaciją apie organizacijos išyrimą yra klaidinga ir organizacija veikia visu pajėgumu. Tai bus matoma ir ateityje. Nuotaikos išlieka motyvuotos. Organizacija tiki jog gali nuveikti daug. Šioje situacijoje problema matoma, kad kai kurie individai kvestionuoja LŠS veiklą ir ateitį. Žmonės kurie nėra prisijungę prie LŠS pastebi jog mitinguose dalyvauja vis mažesnis žmonių skaičius. Tai pat pastebimos komunikacinės spragos. Šioje situacijoje svarbios susivienijimo ir žmonių įtikinimo vertybės, kad organizacija vis dėlto išsilaikys. Vienas iš mitų, jog organizacija žlunga.
---------------	--

LŠS susitikimai savivaldybėse

LŠS rengia ne tik didesnius mitingus, kur stengiasi suburti didesnę žmonių skaičių, tačiau ir mažus susibūrimus savivaldybėse. Pirmutinė komunikacinė strategija praneša apie organizuojamus renginius mažesnėse savivaldybėse kaip Alytus ir Klaipėda. LŠS dalinasi būsimo susitikimo renginio įrašais^{31, 32}. Po renginio apibendrinami susitikimo rezultatai. Viename iš įrašų³³ dalinamasi sėkmingu susitikimu Klaipėdoje, Spalio 17-ą dieną. Susitikimo tikslas skatinti atviras diskusijas, teikti pasiūlymus, užsklaidyti susikaupusius nusivylimus bei vienytis dėl bendro tikslo - Lietuvos valstybės sugražinimo jos piliečiams. Todėl matoma, kad

³⁰<https://www.facebook.com/lietuosseimusajudis.lt/posts/pfbid0Bo9NgbskJrxmNc7UBC7cXJTouwPNYDP91eADe5fK1Cxmve9W7GpYvLnJ4FHJCVvI> [žiūrėta 2022 10 31]

³¹<https://www.facebook.com/andrius.galkinas/posts/pfbid0EJqBLxh6kXJM2KbeUxnKRPsDYe9THU7t43uwxoQh4WE15iwEmT3mjNsCJhzK7kr1I> [žiūrėta 2022 10 12].

³²<https://www.facebook.com/vitoldosblokas/posts/pfbid0CvnPo3x18qhhVjckTSxR6aZkxnMhXGeHFQwP63PdL4S3jjL2rsrnFSLxTtcfpHSHI> [žiūrėta 2022 10 05].

³³<https://www.facebook.com/lietuosseimusajudis.lt/photos/a.109146164851496/197687865997325/> [žiūrėta 2022 10 17].

stengiamasi sutelkti mažas bendruomenes nedidelėje savivaldybėje ir atsakyti į rūpimus klausimus. Šia tema nagrinėti 3 įrašai.

LŠS bendruomenės telkimas.	Tikimasi paskleisti žinią apie LŠS veikimą visoje Lietuvoje, apilankant mažas savivaldybes kaip šiuo atveju Alytų bei Klaipėdą. Išlieka palaikymo nuotaikos bei bendruomeniškas. Jaučiasi noras atvirai diskutuoti su LŠS veiklą palaikančiais nariais. Suprantama jog ne visi nariai gali komunikuoti tik socialinėje erdvėje arba nuotoliniu būdu. Todėl vyresnio amžiaus žmonėms reikalingi tokio tipo susibūrimai. Šioje situacijoje svarbi vertybė: kitų nuomonės išklausymas. Vienas iš mitų: jog svarbiausias komunikacijos įrankis: socialinės medijos.
----------------------------	---

Pasisakymas prieš partnerystės įstatymą

Nagrinėjant įrašus jaučiama jog Partnerystės įstatymo tema yra jautri LŠS interesų grupei. LŠS dalinasi vaizdo įrašu³⁴, kuriame Lietuvos piliečiai prisistato ir pasisako prieš partnerystės įstatymą. Matoma LŠS sekėjai nebijo išreikšti savo nuomones video formatu arba raštu. Nes sekantis nagrinėtas įrašas³⁵ parodo laišką, kuriame pasisakoma prieš partnerystės įstatymą, civilinės sąjungos įstatymą ir Stambulo konvenciją. Laiškas skirtas seimo nariui-G.Paluckui. Taip parodoma jog piliečiai gali siųsti laiškus seimo nariams ir išreikšti savo nuomonę.

Sekančiame įrašė³⁶ pristatomas bažnyčios požiūris šiuo klausimu. Plačiai dalinamasi Kauno arkivyskupo metropolitano Kęstučio Kėvalo nuomone jog Civilinės sąjungos įstatymo projektas yra nepriimtinas. Bažnyčios požiūriu šeimą sudaro vyras ir moteris. Pagal nagrinėtus įrašus galima pastebėti jog prieš partnerystės įstatymą pasisako LŠS sekėjai bei kai kurie su religija susiję atstovai.

Tai pat parodomas pavyzdys iš kaimyninės Latvijos. Parodoma kas vyksta netoliese. Viename iš Spalio 20-osios įrašų³⁷ pabrėžiama, kad Latvijos parlamentas Spalio mėnesio posėdyje neįtraukė į darbotvarkę Civilinės sąjungos projekto svarstymo. Todėl LŠS interesų grupės nariai džiaugiasi Latvijos pasirinkimu ir Latvijos parlamentu, kuris palaiko tradicines tautines

³⁴ <https://www.facebook.com/daiva.narkevicute.7/videos/421089216627507/> [žiūrėta 2022 10 13].

³⁵ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=5443390249069835&set=pcb.5443390539069806> [žiūrėta 2022 10 13].

³⁶ https://www.laikmetis.lt/kestutis-kevalas-kodel-civilines-sajungos-istatymo-projektas-yra-nepriimtinas/?fbclid=IwAR10-7WnXKO4_6urPmRsJxr9v78k2iq3BrzSIHN1pYH6ntKxy06dx17144A [žiūrėta 2022 10 12].

³⁷ <https://www.facebook.com/aloyzas.kvedaras/posts/pfbid0KTjr5fQFheifiQsyBpQe2jqmj65MJqgysVU45NvMnN1PHtzjv1RhbbEBAh8DTm7v1> [žiūrėta 2022 10 20].

vertybes. Tai pat galima teigti jog LŠS interesų grupė aktyviai stebi užsienyje vykstančius, aktualius įvykius, kuriais galima būtų dalintis Lietuviškose grupėse.

Galiausiai, kadangi Civilinės sąjungos įstatymo projektas grįžta į seimo darbotvarkę, tolesniems apsvaistymams, vienas iš Pasvalio Šeimų Sąjūdžio grupės narių šį projektą apibūdina kaip „Sodomija“³⁸. Kviečiama pasirašyti peticiją (žr. 1 Priedas, 11 pav.). Kadangi šis projektas grįžta ne vieną kartą į seimą, matoma jog LŠS interesų grupę palaikantys nariai pasiruoše tam priešintis ir gali imtis papildomų veiksmų kaip šiuo atveju, peticijos pasirašymas. Iš viso, šia tema nagrinėti 6 įrašai.

Priešinimasis partnerystės įstatymo įvedimui.	Kai kurie Lietuvos piliečiai priešinasi partnerystės įstatymo priėmimui. Tikimasi jog visa Lietuva ir vyriausybė nepritaris partnerystės įstatymo pripažinimui. Išlieka nediskutuojamos nuotaikos. LŠS interesų grupė jaučia problema tame jog vyriausybė vis bando įteisinti partnerystės įstatymą ir LŠS interesų grupė pasiruošusi tam priešintis. Istoriniai įvykiai lėmė, kad Lietuvoje dauguma piliečių turi nusistovėjusį požiūrį ir nėra linkę naujovėms/pasikeitimams. Šioje situacijoje svarbi tradicinės šeimos vertybė. Mitas gali būti: Lietuvos vyriausybė priėmus partnerystės įstatymą sunaikins valstybę.
---	--

R.Pociaus atleidimo tema

Kilus skandalui po R.Pociaus išėjimo šalių sutarimų, LŠS grupėse atsirado vis daugiau įrašų nagrinėjančių situaciją. Įrašuose³⁹ žmonės diskutuoja, ką generolas R.Pocius padarė ne taip, jog jam teko palikti pareigas. LŠS interesų grupė pasidalino dviem vaizdo įrašais^{40,41}, kuriuose pats generolas paaiškina jog nebegalėjo atlaikyti įtampos ir dažnų persekiojimų ir grąsinimų. Nagrinėjant diskusijas ir įrašus kuriais dalinamasi, jaučiamas generolo palaikymas ir kaltinimai nukreipiami A.Bilotaitei ir vyriausybės aplaidumui, kad įvyko tokia situacija. Šia tema nagrinėti 7 įrašai.

R.Pociaus palaikymas.	Tikimasi suprasti kas kaltas dėl R.Pociaus posto palikimo priežaščių. Išlieka neramios nuotaikos. Šioje situacijoje galima identifikuoti valstybės
-----------------------	--

³⁸https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02o3T7ymLXuExFn513ppx63Z9a1U49ns8uYSukfRKL3sDBBZjSqyWYVrv8DMQUA961l&id=103576088477486 [žiūrėta 2022 10 06].

³⁹<https://www.facebook.com/valdas.tutkus.1/posts/pfbid025gsDPvchF8qiS1WN4LNCqsgv68ARzognpFds2WCpiEKGwcowffAuyfB1EzaPhiQol> [žiūrėta 2022 10 21].

⁴⁰https://www.youtube.com/watch?v=s_ZmUaAokjE&ab_channel=KomentarasTV [žiūrėta 2022 10 26].

⁴¹https://www.youtube.com/watch?v=8s9LAHSralU&ab_channel=OpTV [žiūrėta 2022 10 25].

	nepasitikėjimo problema. Tokią situaciją lėmė tai jog R.Pocius turi jaučiamą LŠS interesų grupę palaikančių žmonių pasitikėjimą, o A.Bilotaitė nepasitikima. Šioje situacijoje svarbi teisingumo vertybė. Vienas iš mitų jog vyriausybė kalta dėl R.Pociaus išėjimo.
--	--

Požiūris į situaciją Ukrainoje

LŠS grupėse apie karą Ukrainoje įrašų nėra itin daug. Iš įrašų, kurie buvo nagrinėti jaučiamas nepasitenkinimas pagalba Ukrainai: nepasitenkinimas kyla dėl Lietuvos aktyvaus aukojimo Ukrainai. Du įrašai^{42,43} diskutuoja apie Vilniaus eglės pasirinkimo galimybes: pasirinkti naują brangią eglę ar statyti praeitų metų eglę ir likusių pinigų suma paaukoti Ukrainai. O detaliau, diskutuojama jog „Lietuvos valstybė nesugeba pasirūpinti savo piliečiais, tačiau sugeba remti kitas valstybes. Teigiama jog neturime pinigų savo vaikų gydymui, kas ketvirtas mūsų tautietis gyvena žemiau skurdo ribos, senjorai parduotuvėse stumdosi dėl akcijnės duonos, o mūsų vaikai socialiai maitinami už du eurus per dieną, emigracija vėl rekordinėse aukštumose, vaikų dienos centrai uždarinėjami, o mes apsikarstę svetimoms šalims vėliavėlėmis vaidiname kažkokius patriotus? Nors kažką savo sau dar žadame pasilikti?“ Tagi aiškiai pastebima jog kvestionuojama pagalba ir aukos Ukrainai ir skatinama labiau rūpintis Lietuvos piliečiais (žr. 1 Priedas, 12 pav.). Sekančiame įrašė⁴⁴ ironiškai teigiama jog Lietuva turėtų tapti Lietukrainos respublika (*angl.* Republic of Lithukrainia) ir atvaizduojama sujungta Lietuvos ir Ukrainos vėliava (žr. 1 Priedas, 13 pav.). Šis siūlymas pateiktas seimo nario M.Maldeikio neliko nepastėbtas ir kritikuotas LŠS interesų grupės narių. Todėl apibendrinant matoma jog LŠS interesų grupėje skelbiami įrašai kuriais parodoma jog Ukrainai suteikiama didesnė parama nei Lietuvai. Šia tema nagrinėti 3 įrašai.

Lietuvos parama Ukrainai.	Iš sistemos tikimasi, kad Lietuvos vyriausybė turėtų teikti prioritetą Lietuvos piliečiams ir pasirūpinti jais, o tik po to remti Ukrainą šiuo sunkiuoju laikotarpiu. Išlieka besipiktinančios ir nepatenkintų žmonių nuotaikos. Matoma jog žmonės sunerimę dėl specifinių bėdų šalies viduje ir jaučiamas nuovargis kalbant apie Ukrainos karo tematiką. Šios interesų grupės požiūrį galėjo lemti metus atgal, Vasario mėnesį prasidėjęs karas ir
---------------------------	---

⁴²<https://www.facebook.com/shilobreeva.irina/posts/pfbid02YRSGEzNxUKGqYPqGLz3rZiWtn7yd39417C22AZzQ8P1FKvbX7RofeQJoGrJMttLLl> [žiūrėta 2022 10 13].

⁴³<https://www.facebook.com/gustukopicerija/posts/pfbid0wYY8YyRYHHeUNChq16JHjghtjFwiz92uFjhgPBxYoMLVjgAQ4vndyA2uZG8g8g8Wl> [žiūrėta 2022 10 19].

⁴⁴<https://www.facebook.com/photo/?fbid=8618440288169644&set=a.234836843196739> [žiūrėta 2022 10 07].

	Lietuvos palaikymas Ukrainos valstybei. Šioje situacijoje gali būti jaučiamos gimtinės vertybės, tačiau sunku teigti jog tai vertybė šioje situacijoje, nes labiau jaučiama savanaudiškumo arba savęs prioritizavimo savybės. Vienas iš mitų: Lietuva gali susijungti su Ukraina.
--	---

Migrantų poelgių tema

Įrašė⁴⁵ diskutuojama apie įvykį Prancūzijoje, kuriama Alžyro migrantams pateikti kaltinimai už žiaurų 12-metės Paryžiaus mergaitės nužudymą. Teigiama jog dauguma tokių istorijų kaip ši, įvykusi Prancūzijoje yra sąmoningai nutylimos. Kadangi Europos Sąjunga priima daugybę atvykėlių, įrašė teigiama, kad neigiamos istorijos susijusios su migrantais nepublikuojamos. Kvestionuojamos Europinės vertybės priimti svetimtaučius, nes įvyksta kriminaliniai įvykiai. Šia tema nagrinėtas 1 įrašas.

Migrantų vaizdavimas.	Tikimasi, kad institucijos atsakingos už migrantų įleidimą į šalį bus atidesnės ir imsis papildomų veiksmų, tikimasi užtikrinti valstybių saugumą. Išliekančios liūdnos ir protestuojančios nuotaikos. Galima indifikuoti migrantų krizės ir saugumo problemą Europoje. Istorija parodo jog Europos Sąjungos valstybės stengiasi būti kuo tolerantiškesnės ir priimti atvykėlius, suteikti jiems galimybes mokytis ir dirbti, todėl jų skaičius Europoje didėja. Šioje situacijoje svarbi saugumo vertybė. Vienas iš mitų: visi atvykėliai kelia grėsmę valstybių saugumui.
-----------------------	---

Apibendrinant galima teigti jog buvo nagrinėjami 67 įrašai, suskirstyti į 16 temų. Didžiausią dėmesį LŠS interesų grupė skyrė komunikuoti apie artėjantį Spalio 22-osios mitingą, Covid-19 pasėkmes bei vyriausybės kritikai išsakyti. Toliau plačiai išplito komunikaciją apie teisią A.Kandrotą bei iš pareigų išėjusį R.Pocių. Netgi atliekant tyrimą vieną mėnesį galima pastebėti, kad LŠS interesų grupių komunikacija Lietuvoje Facebook socialiniame tinkle yra itin aktyvi. Toliau žiūrėti 6 pav., kuris pristato nagrinėtų temų žemėlapi.

⁴⁵<https://www.facebook.com/gintaras.furmanavicius/posts/pfbid0Wh5CuxgEjWiCsBKIC2qsKAPnBNEugnXC7aqQkxgvo3oxQLjEp4ohGXVmVNo9wtoVI> [žiūrėta 2022 10 20].

6 paveikslas. LŠS grupių Lietuvoje komunikuojamų temų žemėlapis

Šaltinis: sudarytas autorės

4.3 Tyrimo rezultatai nagrinėjant Šeimų Sąjūdžio komunikaciją užsienio grupėse

Yra keletas Lietuvos Šeimų Sąjūdžio grupių užsienyje: Prancūzijoje, Ispanijoje, Vokietijoje, Jungtinėje Karalystėje, sukurtų Facebook socialiniame tinkle. Aktyviausia užsienio grupė: Lietuvos Šeimų Sąjūdis Jungtineje Karalystėje. Šioje grupėje didžiausias sekėjų skaičius bei randama daugiausiai įrašų. Kaip žinoma, Jungtinėje Karalystėje gyvena didelis skaičius lietuvių emigrantų, todėl tai ir paaiškina šios grupės populiarumą. Toliau bus pateikiama informacija ir vaizdinė medžiaga rasta Lietuvos Šeimų Sąjūdžio grupėse, įkurtose užsienyje gyvenantiems lietuviams komunikuoti.

Merų rinkimo tema

Dažnai dalinamasi įrašais apie seimo narių pretendavimą į merus skirtingose savivaldybėse. Detaliau, pranešama apie seimo narę J.Sejonienį, kuri kandidatuos Kėdainiuose į merės postą⁴⁶. Kitas panašus įrašas⁴⁷ apie V. Juozapaitį, kuris norėtų kandidatuoti į Kauno merus. Trečiasis

⁴⁶ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=5562485240476195&set=a.1702983226426435> [žiūrėta 2022 10 02].

⁴⁷ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1043996602937741&set=pcb.1043996772937724> [žiūrėta 2022 10 02].

aptariamasis, T.V.Raskevičius⁴⁸. Visi šie pretendentai yra kvestionuojami dėl savo praeities atliktų veiksmų arba nurašomi kaip netinkami būti merais (V.Juozaipaitis- nėra gyvenęs Kaune, J.Sejoniene- pasisakė už galimybių pasus Covid-19 metu, T.V.Raskevičius- dėl savo pažiūrų). Šia tema analizuoti 7 įrašai.

Kritika kandidatuojantiems į mero postus.	Įrašuose, kuriais dalinamasi parodomas nepasitenkinimas į merų postus kandidatuojantiems piliečiams. Išliekančios prieštaringos ir nepatenkintos nuotaikos. Galima identifikuoti problemą jog pretendentai į merus yra netinkami. Kadangi į merų postus pretenduoja žinomi žmonės, Lietuvos piliečiai iš anksto susidarę neigiamą nuomonę apie juos, kurią sunku pakeisti. Šioje situacijoje svarbi gero žmogaus vertybė (išrinkti tinkamą atstovą). Vienas iš mitų gali būti jog žmonės nesikeičia: anksčiau daromos klaidos gali pasikartoti.
---	---

Vakcinų ir galimybių paso tema

Šiuo metu aptariama kaip buvo valdoma Covid-19 situacija. Viename iš įrašų⁴⁹ prašoma atsiprašyti tų kurie teigė jog vakcina veiksminga ir pasisakė už galimybių pasus. Dėkojama tiems kurie pasisakė prie vakcinavimą: žurnalistams, medikams, teisininkams, mokytojams, tėvams. Tegijama, kad Covid-19 nesiskiepyti nusprendę piliečiai buvo diskriminuojami. Dalinamasi I.Vagėles iškeltais klausimais⁵⁰: „Kas atsakys už vakcinų sukeltus neigiamus šalutinius poveikius, kas atlygins žalą nukentėjusiesiems ar jų giminaičiams“. Galima teigti jog aptariama post-covidinė situacija. Sekančiame įrašė dalinamasi įrašų⁵¹, kuriame prašoma Ursula von der Leyen atsistatydinti iš Europos Komisijos pirmininkės pareigų dėl Europos Sąjungos vakcinų nuo koronaviruso pirkimo. Kvestionuojamas svarbias pareigas užimantis asmuo. Šia tema analizuoti 7 įrašai.

Kritika vakcinacijai	Tikimasi jog žmonės pasisakė už vakcinaciją ar galimybių pasą bus nubausti. Tokių asmenų prašoma atsistatyti ir atsiprašyti. Išlieka aršios ir
----------------------	--

⁴⁸ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=474771504665920&set=a.463540222455715> [žiūrėta 2022 10 08].

⁴⁹ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=8048728088531997&set=a.484159051655643> [žiūrėta 2022 10 12].

⁵⁰ https://www.laikmetis.lt/prof-ignas-vegele-kas-atsiprasys-visuomenes-uz-jos-suskaldyma-ir-diskriminavima/?fbclid=IwAR16vZqkkmk_RvHHpvVHDqLs8AVS3apGb-nT8oa3TMdAfAwefekgmqjQumoM [žiūrėta 2022 10 15].

⁵¹ <https://www.laikmetis.lt/rumunijos-euoparlamentaras-ursula-von-der-leyen-turi-trauktis-is-pareigu-del-jos-sasaju-su-vakcinu-gamintojais-pfizer/?fbclid=IwAR0pht1q299s6hcPbucqfsH184SOa7evnc-s6tvY7ppP90tj0VZgxOHnL-U> [žiūrėta 2022 10 23].

ir galimybių pasams.	nepatenkintos nuotaikos. Problema išlieka opi, nes į šią situaciją įtraukiama daug žmonių: valdantieji, kurie priimė sprendimus Covid-19 pandemijos metu, eiliniai piliečiai, verslai. Todėl tema labai jautri. Šią situaciją lėmė tai jog be vakcinų/galimybių paso žmonės negalėdavo patekti į tam tikras įstaigas. Šioje situacijoje svarbios teisingumo vertybės. Vienas iš mitų: žmonės jau pamiršo Covid-19 pandemiją.
----------------------	--

Sveikatos apsaugos sistemos kritika

Viename iš įrašų⁵² kritikuojama sveikatos apsaugos sistema. Jaučiamos vis didėjančios eilės pas gydytojus bei laukimo laikas. Jaučiamos sveikatos sistema nepasitikintys žmonės, kurie nežino kas gali nutikti ateityje. Šia tema analizuotas 1 įrašas.

Kritika sveikatos sistemai.	Tikimasi sveikatos sistemos pakeitimų. Išliekančios sveikatos sistemą kritikuojančios nuotaikos. Įžvelgiama laukimo problema. Sveikatos srityje laikas labai svarbus. Šią situaciją galėjo lemti kalbos apie būsimą ligoninių tinklo reformą. Šioje situacijoje svarbi sveikatos ir laiko vertybės. Vienas iš mitų: sveikatos sistemos situacija Lietuvoje gerėja.
-----------------------------	--

Helovino šventimo tema

Kaip ir Klaipėdos LŠS grupėje tiek ir Šeimų Sąjūdis Vokietijoje grupėje jaučiamas nepritarnimas švęsti Helovino šventę. Pateikiamas Facebook rėmelis, kurį gali užsidėti kiekvienas Facebook tinklo vartotojas (žr. 1 Priedas, 14 pav.). Todėl tai labiau interaktyvus komunikacijos būdas. Įrašas⁵³ remiasi religija: „Esu krikščionis Katalikas todėl Helovino nešvenčiu!“. Jaučiama tradicinių vertybių palaikymas ir religijos iškelimas. Šia tema analizuotas 1 įrašas.

Helovino kritika.	Tikimasi platinti žinią jog krikščionys nešvenčia Helovino. Išliekančios priešiškos nuotaikos nepritarnančios Helovino šventimui. Žmonės pasiskirstę į skirtingas pažiūras: švęsti Heloviną arba ne. Kaip jau buvo minima kadangi Lietuvoje didelis dėmesys skiriamas Vėlynėms, Helovino
-------------------	--

⁵²<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1309383726502488&set=gm.1505537716616001&id&orvanity=918816005288178> [žiūrėta 2022 10 31].

⁵³<https://www.facebook.com/photo/?fbid=1309049576535903&set=gm.1505208303315609&id&orvanity=918816005288178> [žiūrėta 2022 10 30].

	šventimui pritariama ne visada. Svarbios tradicinės vertybės. Vienas iš mitų: Helovinas plačiai švenčiamas Lietuvoje.
--	---

Europos Sąjungos kritika pasitelkiant užsienio politiką

Gerai žinomas Vengrijos ministras pirmininkas V.Orbanas nevengia kritikos Europos Sąjungai (toliau ES). Viename iš pasidalintų straipsnių⁵⁴ V.Orbanas prognozuoja Europos Sąjungos iširimą. ES prilyginama Sovietų Sąjungai (kuri kaip žinoma iširo). Jaučiamas Euroskepticizmas. Kadangi ES atsakinga už lėšų skirimą Vengrijai, jaučiama pasipiktinimo banga dėl Vengrijai skiriamų ES sankcijų. Straipsnyje paaikšiniama, kad vis daugiau mokytojų ir mokinių protestuoja dėl mokymams geresnių sąlygų, o ministras ignoruoja šios įvykius. Šia tema analizuotas 1 įrašas.

ES kritika.	Vengrijos ministras menkina ES. Jaučiamos nepasitikėjimo nuotaikos. Kadangi Vengrija turi reikalų su korupcija ¹⁴ , bandoma apkaltinti ES dėl valstybės vidinių problemų. Šalyje tai pat vyksta protestai, tačiau dėmesys nukreipiamas į ES. Šioje situacijoje svarbios vieningumo ir pasitikėjimo vertybės. Vienas iš mitų: Europos Sąjunga kalta dėl šalyje vykstančios nepasitenkinimo bangos.
-------------	--

A.Kandroto palaikymas

Tiek lietuviškose LŠS grupėse tiek LŠS Jungtinėje Karalystėje grupėse jaučiamas palaikymas A.Kandroto teismo procese. Visuose įrašuose⁵⁵ pranešama kada vyks teismo posėdžiai ir raginama aukoti, išklausomi pačio teismojo A.Kandroto komentarai. Dažnai minimi A.Kandroto šeima, likusi namie ir laukianti jo sugrįžtant. Šia tema analizuoti 3 įrašai.

A.Kandroto palaikymas.	Jaučiama, kad A.Kandrotas yra vienas iš savų. Išliekančios palaikymo ir tikėjimo nuotaikos. Viena iš problemų jog LŠS interesų grupę palaikantis narys yra teisiamas. Šioje situacijoje svarbi palaikymo vertybė. Vienas iš mitų: teisiamas žmogus nesulauks palaikymo.
------------------------	---

⁵⁴ <https://kauno.diena.lt/naujienos/pasaulis/ekonomika-ir-politika/v-orbanas-uzsipuole-es-jai-baigsis-taip-kaip-ir-sovietu-sajungai-1100164> [žiūrėta 2022 10 24].

⁵⁵ <https://www.facebook.com/groups/kelkislietuva/posts/2267651860076152/> [žiūrėta 2022 10 19].

R.Pociaus atleidimo tema

LŠS interesų grupės dalinasi įrašais⁵⁶ ir straipsniais⁵⁷ kuriuose nagrinėjamas konfliktas tarp vidaus reikalų ministrės A.Bilotaitės ir buvusio Viešojo saugumo tarnybos (toliau VST) vado R.Pociaus, kuris šalių sutarimu buvo atleistas. LŠS grupėse dalintuose įrašuose palaikoma R.Pociaus pozicija. Buvęs VST vadas tegia jog jam buvo grąšinama ir jis buvo persekiojamas. Pasidalintame vaizdo įrašė⁵⁸ A.Bilotaitė paneigė kaltinimus. Kadangi daugybę įrašų nusiteikę prieš dabartinę išrinktą vyriausybę, nagrinėjant šį konfliktą, tai pat kritikuojama dabartinė valdžia. Tai didelio masto konfliktas, kurio priežastys aiškinamosios po šiai dienai. Šia tema analizuoti net 8 įrašai.

R.Pociaus atleidimas.	Įrašais kuriais dalinamasi LŠS grupėse jaučiamas nepastenkinimas, kad R. Pocius turėjo atsistatyti iš savo pareigų. Išliekančios nuotaikos palaikančios R.Pocių. Galima identifikuoti vyriausybės nepasitikėjimo problemą. LŠS interesų grupės įrašai skleidžia nepasitenkinimą vyriausybe, ši tema ne išimtis. Šioje situacijoje svarbios teisingumo vertybės. Vienas iš mitų: A.Bilotaitė priverstė atsistatydinti R.Pocių. Šiuo metu tai nėra įrodyta.
-----------------------	---

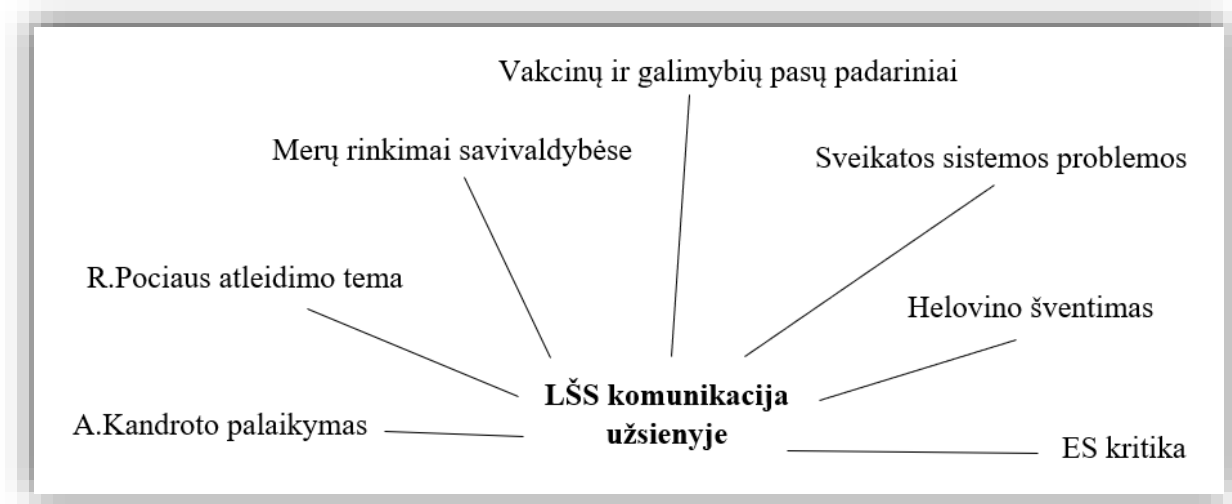
Apibendrinant galima teigti jog Vokietijos, Prancūzijos bei Jungtinės Karalystės LŠS interesų grupėse didžiausios diskusijos vyko dėl A.Pociaus atleidimo priežasčių, merų kandidatavimo savivaldybėse ir pasėkmių jaučiamų po Covid-19 laikotarpio. LŠS užsienio grupėse diskutuojami ir aptariami įvykiai, vykstantys Lietuvoje. Akivaizdžiai pagrindinis LŠS grupių užsienyje tikslas analizuoti politikų veiksmus ir naujausius įvykius vyriausybėje. Iš viso analizuota 28 įrašai, kurie suskirstyti į 7 temas. Toliau žiūrėti 7 pav., kuris pristato nagrinėtų temų žemėlapi.

⁵⁶ <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1060505704620164&set=a.117714392232638> [žiūrėta 2022 10 24].

⁵⁷ <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2022/10/19/news/a-bilotaite-skelbia-kad-vst-vada-r-pociu-atleidzia-issiskyrus-pozuiriams--24913107> [žiūrėta 2022 10 19].

⁵⁸ https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=454687806647555 [žiūrėta 2022 10 26].

7 paveikslas. LŠS grupių užsienyje komunikuojamų temų žemėlapis

Šaltinis: sudarytas autorės

4.4 Tyrimo palyginimas Lietuvos ir užsienio grupėse

Esminių skirtumų tiriant grupes Lietuvoje ir užsienyje nepastebėta. Kadangi grupės Lietuvoje turi daug didesnę dalyvių/sekėjų skaičių ir randa daug daugiau grupių- jose komunikuojama daug aktyviau ir įrašų kiekis yra žymiai didesnis. Kadangi Facebook tinklas turi dalinimosi funkciją, ši funkcija padeda dalintis tais pačiais įrašais Lietuvos ir užsienio grupėse.

Pastebėti šie panašumai:

1. Pastebima, kad tiek Lietuvos tiek užsienio grupėse dalinamasi tuo metu aktualiais įvykiais: A. Kondroto teismo byla, Covid-19 padariniais, A.Pociaus atleidimo tema, Helovino šventės minėjimu ir daugiausiai dėmesio skiriama aptarti Lietuvos išrinktai vyriausybei. Tiek Lietuvos tiek užsienio LŠS grupėse Lietuvos politikos atstovai vaizduojami kaip priešai.

Pastebėti šie skirtumai:

1. LŠS interesų grupės užsienyje skiria didesnę dėmesį aptarti į merus pretenduojančius kandidatus skirtingose savivaldybėse.
2. LŠS grupės Lietuvoje skyrė daug didesnę dėmesį kviesdami žmones dalyvauti Spalio 22-osios mitinge: daugiau pasikartojančių įrašų, daugiau komunikacijos šia tema.

Apibendrinant galima teigti LŠS interesų grupės Lietuvoje turi didelį skaičių sekėjų ir komunikuoja aktyviau. Žvelgiant į komunikacines strategijas: pasitelkiama dalintis kuo dažniau ir kuo daugiau įrašų ir vystyti diskusijas, raginti žmones prisidėti prie pasikeitimų. Tačiau LŠS užsienio interesų grupės yra itin mažos ir nėra pakankamai išvystytos. Todėl galima daryti išvadą, kad net "užsienio" grupėse LŠS komunikacija Facebook'e yra labiau nacionalinio lygmens (nėra specialiai adaptuojama prie užsienio konteksto, kalbama apie aktualijas Lietuvoje), nei tarptautinio.

IŠVADOS

1. Tyrimas parodė jog LŠS interesų grupės komunikacijoje atsispindi tradicinės šeimos ir krikščionybės vertybės. Kritikuojama vakcinacija ir galimybių pasai. Palaikomi „savi“: A.Kandrotas, R.Pocius. Teorinėje dalyje (19 psl.) buvo minimos Rusijai būdingos vertybės: euroskepticizmas (kvestionuojami NATO bei Europos Sąjungos privalumai), kultūrinis konservatizmas (pasisakoma už tradicinės šeimą, religiją bei patriotizmą), kova prieš imigraciją. Atlikus tyrimą galima teigti jog LŠS interesų grupės komunikacija koreliuoja su Rusijos Kremliaus vertybėmis. Tačiau negalime teigti jog Rusija skleidžia dezinformaciją per Lietuvos Šeimų Sąjūdžio interesų grupę, tam reikia oficialių įrodymų. Tai būtų tik spekuliacija.
2. Teorinėje dalyje buvo pristatomas vienas iš Rusijos dezinformacijos tikslų (10 psl.): „sumenkinti pasitikėjimą savo šalies vadovais ir institucijomis“, kitaip sakant sumažinti europiečių pasitikėjimą demokratinėmis vyriausybėmis. Atlikus tyrimą galima teigti jog LŠS interesų grupėse nėra pasitikėjimo savo šalies vadovais ir institucijomis. Pasitikėjimas sugriautas. Šalies institucijos ir vyriausybė peikiamos, kritikuojamos, išjuokiamos, skatinamos atsistatydinti. Negalima teigi jog tai Rusijos pasiekimas, tačiau vėlgi jaučiamas vertybių sutapimas: tiek Rusijos dezinformacijos tikslas tiek LŠS interesų grupės komunikacija menkina pasitikėjimą savo šalies vadovais ir institucijomis.
3. Galima teigti jog LŠS interesų grupės Lietuvos analizuotų puslapių komunikacijoje jaučiamas tarptautinis kontekstas: rengiami nuotoliniai susitikimai su tradicinės vertybes palaikančiomis šalimis ir organizacijomis. Spalio 22-osios mitingo metu sveikinimo žodį tarė užsienio valstybių atstovai. Tai pat, kai komunikuojama apie politinius įvykius, partnerystės įstatymo priėmimą arba kai norima parodyti kitose šalyse organizuojamus mitingus, pasitelkiami kitų valstybių pavyzdžiai.
4. Buvo rasta vos keleta įrašų rusų kalba. Tai parodo jog vienas iš dezinformacijos skleidimo tikslų: siekti stiprinti ryšius tarp Rusijos ir rusakalbių gyvenančių užsienyje nėra pasiektas. O tiksliau, nagrinėjant LŠS interesų grupės komunikaciją Lietuvos ir užsienio grupėse buvo pastebėta jog rusų kalbos taikymas kaip dezinformacijos skleidimo įrankis nėra naudojamas.

5. Apibendrinant išvadas, labai svarbu atskirti kada LŠS interesų grupės komunikaciniai įrašai koreliuoja su Rusijos dezinformacijos vertybėmis ir tikslais bei kada turi tiesioginę įtaką sklindančią iš Rusijos. Šio tyrimai rezultatai parodė jog LŠS interesų grupės vertybės koreliuoja su Rusijos dezinformacijos tikslais ir Rusijos vertybėmis (euroskepticizmas, konservatizmas), tačiau negalime teigti jog turi tiesioginę dezinformacijos įtaką, sklindančią iš Rusijos.

REKOMENDACIJOS

1. Svarbu ir toliau tirti ivairių interesų grupių komunikaciją, organizuojamus įvykius bei siūlomas idėjas. Interesų grupių komunikacija dar nėra pakankamai ištirta. Šis tyrimas parodė jog interesų grupių komunikacija nėra nuspėjama (LŠS organizuoja mitingus ir susitikimus kai mažiausiai to tikimasi) ir turi potencialo augti. Jau dabar vienas iš LŠS aktyvistų (A.Orlauskas) pretenduoja į Kauno merus. Todėl bendrai interesų grupių komunikacija turi būti ir toliau tyriama.
2. Svarbu tirti LŠS interesų grupės veiklą ne tik Lietuvoje bet ir užsienyje. Kaip parodė tyrimas, laikui bėgant tokio tipo organizacijos palaiko glaudžius ryšius ir bendradarbiauja. Tai didina šių interesų grupių plitimą bei galią pasaulyje.
3. Tokio tipo tyrimams svarbu naudoti prieinamas naujausias technologijas ir ateityje mano siūlymas būtų atlikti tyrimą su dirbtinio intelekto priemonėmis kurios padėtų išanalizuoti komunikacines žinutes, žinučių siuntėjus, ryšį tarp skirtingų grupių dar detaliau.
4. Kad suprasti kaip interesų grupės komunikuoja užsienyje, galima pasitelkti tarptautinių mokslininkų pagalbą ir bendradarbiavimą. Tokio tipo projektas padėtų sulyginti gautus rezultatus Lietuvoje ir kitoje užsienio valstybėje.
5. Svarbu tęsti jau pradėtus darbus: Debunk.org svetainės specialistai atlieka svarbų darbą tikrindami informaciją ir atrasdami dezinformacijos šaltinius. Kadangi 2022-ųjų metų rudens semestre Debunk.org tinklapio atstovai organizavo keletą paskaitų Vilniaus Universitete, tai puiki pradžia šviesti moksleivius ir studentus apie dezinformacines žinutes ir būdus jas demaskuoti.

Bibliografinių nuorodų sąrašas

- Aro, J. (2016). The cyberspace war: propaganda and trolling as warfare tools. *European View*, 121–132.
- Aronen, E. (2022 m. 10 29 d.). *Eglė Bogvilaitė-Aronen. Penktoji kolona Suomijoje lietuviškos akimis*. Nuskaityta iš lrt.lt: https://www.lrt.lt/lituanica/pasaulio-lietuviu-balsas/753/1810581/egle-bogvilaite-aronen-penktoji-kolona-suomijoje-lietuves-akimis?utm_medium=Social&utm_source=Facebook&fbclid=IwAR11GTBwMa0wbrsSIVV4gvdcf_ejMgQIvem17wcigXO2hafqtmRSnHaxBo#Echobox=166705976
- Bacys, T. (2019). Rusijos ir Ukrainos konflikto vaizdavimas Vokietijos Facebook socialiniame tinkle. *Vilnius University Press*, 8–45.
- Baltic News Service. (2022 m. 09 26 d.). *Italija suka į politinę kraštutinę dešinę – rinkimuose laimi Meloni vadovaujami „Italijos broliai“*. Nuskaityta iš lrt.lt: Italija suka į politinę kraštutinę dešinę – rinkimuose laimi Meloni vadovaujami „Italijos broliai“
- Bassin, M. (2021). “Real Europe” Civilizationism and the Far Right in Eastern Europe. *Centre for Baltic and East European Studies*, 15-22.
- Bergmane, U. (2020). Fading Russian Influence in the Baltic States. *Orbis*, 479-488.
- Biały, B. (2017). Social Media—From Social Exchange to Battlefield. *The Cyber Defense Review*, 69-90.
- Brauβ, H., & Rácz, A. (2021). Russia’s Strategic Interests and Actions in the Baltic Region. *German Council on Foreign Relations*, 1-29.
- Buinauskas, D., Keršanskas, V., & Kasčiūnas, L. (2016). Propagandos tyrimo modelis Rusijos propagandai Lietuvoje analizuoti. *Politologija*, 3-40.
- Caiani, M. (2022). Between real and virtual: strategies of mobilisation of the. *East European Politics*, 331-357.
- Coolican, S. (2021). The Russian Diaspora in the Baltic States: The Trojan Horse that never was. *LSE IDEAS Strategic Update*, 1-20.
- D.Brimeris. (2022 m. 10 22 d.). *Šeimų sąjūdžio mitinge neapseita be apsižodžiavimų*. Nuskaityta iš TV3: <https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/seimu-sajudzio-mitinge-neapseita-be-apsizodziavimu-policijai-teko-isprasyti-su-lgbt-simbolika-pasirodiziusius-jaunuolius-n1196652>
- Davison, P. (2012). *The Social Media Reader*. New York: New York University.
- Denisenko, V. (2016). Kremliaus propagandinių matricių, taikomų Baltijos šalims ir Ukrainai, panašumai ir skirtumai. *Mokslo darbų žurnalas*, 103-121.
- Denisenko, V. (2018). Disinformation resilience in central and eastern Europe. *Eurasian States in Transition research*, 188-207.
- Denisenko, V. (2022). Disinformation Analysis and Citizen Activism in the “Post-Truth” Era: The Case of DebunkEU.org. Esantis J. E. Chakars, *Information Wars in the Baltic States* (p. 169-186). Switzerland: Springer Nature Switzerland AG.

- Dixon, S. (2022 m. Liepos 26 d.). *Most popular social networks worldwide as of January 2022, ranked by number of monthly active users*. Nuskaityta iš Statista: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>
- Ekman, J., & Lane, T. (2021). Far-Right Politics and National Identity in Central and Eastern Europe. *Centre for Baltic and East European Studies*, 9-14.
- Eun, S. (2022). Information/Psychological Warfare in the Russia-Ukraine War: Overview and Implications. *Institute of Foreign Affairs and National Security*, 1-2.
- European Commission. (2021). *Commission presents guidance to strengthen the Code of Practice on Disinformation*. Brussels: European Commission - Press release.
- Europos audito grupė. (2021). Dezinformacija, daranti poveikį ES: pažabota, bet neįveikta. *Europos sąjungos leidinių biuras*, 1-62.
- Fallis, D. (2014). The Varieties of Disinformation. *Springer*, 135-162.
- Families Of Lithuania Movement. (be datos). *Families of Lithuania Movement*. Association „Families Of Lithuania Movement“.
- Flake, L. (2020). Rusija ir informacinis karas: visos visuomenės įtraukimo metodas. *Lietuvos metinė strateginė apžvalga*, 157-169.
- Flanagan, S., Osburg, J., Binnendijk, A., Kepe, M., & Radin, R. (2019). Deterring Russian Aggression in the Baltic States Through Resilience and Resistance. *RAND Corporation*, 1-35.
- Gaweł, A., Mandziuk, M., Zmudzinski, M., Gosek, M., Suszek, M., Pisarski, M., . . . Cyganik, W. (2021). Effects of Pope Francis' Religious Authority and Media Coverage on Twitter User's Attitudes toward. *MDPI*, 1-25.
- Gherghina, S. (2021). Still on the Fringes? Far-Right Parties and Identity in Romania. *Centre for Baltic and East European Studies*, 128-134.
- Grinevičius, R. (2021). *Lietuvos Šeimų Sąjūdžio Įstatai*. Lietuvos Šeimų Sąjūdis.
- Harris, K. (2020). Russia's Fifth Column: The Influence of the Night. *Taylor & Francis Group, LLC*, 259-273.
- Helmus, T., Baron, E., Radin, A., Magnuson, M., Mendelsohn, J., Marcellino, W., . . . Winkelman, Z. (2018). Russian Social Media Influence. Understanding Russian Propaganda in Eastern Europe (book). *RAND Corporation*, 1-130.
- Jowett, G., & O'Donnell, V. (2012). Propaganda and Persuasion. *SAGE*, 1-396.
- Kafkadesk. (2019 m. Rugšėjo 17 d.). *Hundreds of Czechs march in Prague to support 'traditional family values'*. Nuskaityta iš Kafkadesk: <https://kafkadesk.org/2019/09/17/hundreds-of-czechs-march-in-prague-to-support-traditional-family-values/>
- Kasčiūnas, L., Vaišnys, A., Jastramskis, M., Keršanskas, V., Buinauskas, D., Kojala, L., . . . Legatas, Š. (2017). Rusijos propaganda: analizė, įvertinimas, rekomendacijos. *Rytų Europos studijų centras*, 1-242.
- Kazharski, A. (2021). Identity Politics of the Far Right in the Czech Republic. Freedom and Direct Democracy. *Centre for Baltic and East European Studies*, 83-90.

- Keršanskas, V. (2021). Deterring disinformation? Lessons from Lithuania's countermeasures since 2014. *The European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats*, 1-18.
- Kirby, P. (2022 m. 09 26 d.). *Giorgia Meloni: Italy's far-right wins election and vows to govern for all*. Nuskaityta iš BBC: <https://www.bbc.com/news/world-europe-63029909>
- Kochis, D. (2014). Countering Russian Propaganda Abroad. *The Heritage Foundation*, 1-4.
- Lietuvos Šeimų Sąjūdžio atstovai. (2021 m. 07 07 d.). „Lietuvos Šeimų Sąjūdis“ išsiuntė Vengrijos parlamentui palaikančią peticiją su parašais ir laišką. Nuskaityta iš Lietuvos Šeimų Sąjūdis: <https://seimusajudis.lt/naujienos/lietuvos-seimu-sajudis-issiunte-vengrijos-parlamentui-palaikancia-peticija-su-parasais-ir-laiska/>
- Lietuvos Šeimų Sąjūdžio atstovai. (2022 m. 06 15 d.). *LŠS delegacija susitiko su Lenkijos „Ordo Iuris“ organizacijos vadovybe*. Nuskaityta iš Lietuvos Šeimų Sąjūdis: <https://seimusajudis.lt/naujienos/lss-delegacija-susitiko-su-lenkijos-ordo-iuris-organizacijos-vadovybe/>
- LRT Tyrimų skyrius ir „DebunkeEU.org“, nepriklausomų tyrimų centras. (2022 m. 08 23 d.). *LRT tyrimas. Lietuvos „penktoji kolona“: Rusijos propagandą platina šeimos gynėjai, sektos ir knygų apie Staliną leidėjai*. Nuskaityta iš Lrt.lt: <https://www.lrt.lt/naujienos/lrt-tyrimai/5/1700792/lrt-tyrimas-lietuvos-penktoji-kolona-rusijos-propaganda-platina-seimos-gynejai-sektos-ir-knygu-apie-stalina-leidejai>
- Lucas, E., & Pomeranzev, P. (2016). Winning the Information War. Techniques and Counter-strategies to Russian Propaganda in Central and Eastern Europe. *CEPA*, 1-65.
- Makhashvili, L. (2016). The Russian information war and propaganda narratives in the European Union and the EU's Eastern . *Academia*, 1-6.
- Maliukevičius, N. (2015). ‘Tools of destabilization’: Kremlin’s media offensive in Lithuania. *Journal on Baltic Security*, 117-126.
- Martišius, M. (2022). Kova dėl percepcijos. *Vytauto Didžiojo universitetas*, 157-179.
- Mažeikienė, V. (2022). Kremlin Disinformation Discourse: Media Coverage of the Plane Hijack by Belarus on 23 May 2021. *MDPI*, 491–509.
- Mažylis, L. (2022 m. 10 10 d.). *Liudas Mažylis. Rusijos propaganda: kaip veikia Kremlius ir jo sekėjai Europoje*. Nuskaityta iš lrt.lt: <https://www.lrt.lt/naujienos/pozicija/679/1796713/liudas-mazylis-rusijos-propaganda-kaip-veikia-kremlius-ir-jo-sekejai-europoje>
- McKay, S., & Tenove, C. (2020). Disinformation as a Threat to Deliberative Democracy. *SAGE*, 703–717.
- Michlic, J. (2021). “We are the Creators of Our History. Poland is Ours”. *Centre for Baltic and East European* , 115-127.
- Ng, L., & Taeihagh, A. (2021). How does fake news spread? Understanding pathways of disinformation spread through APIs. *Wiley Periodicals LLC*, 560–585.
- Nimmo, B. (2022 m. Kovo 3 d.). *Combating Disinformation with the four 4 D's*. Nuskaityta iš Center for Academic Innovation University of Michigan : <https://ai.umich.edu/blog-posts/spotting-fake-news-ben-nimmo-disinformation-misinformation-fake-news-teach-out/>

- Paulovicova, N. (2021). "DecentPeople". Dissecting L'SNS's Identity Construction. *Centre for Baltic and East European Studies*, 156-170.
- Peel, M. (2019 m. Vasario 4 d.). *Fake news: How Lithuania's 'elves' take on Russian trolls*. Nuskaityta iš Financial times: <https://www.ft.com/content/b3701b12-2544-11e9-b329-c7e6ceb5ffdf>
- Ramonaitė, A., Urbonavičienė, I., Skirkevičius, P., & Vosylius, E. (2018). *Kas eity ginti Lietuvos? Pilietinio pasipriešinimo prielaidos ir galimybės*. Vilnius: Aukso žuvys.
- Shu, K., Bhattacharjee, A., Alatawi, F., Nazer, H., Ding, K., Karami, M., & Liu, H. (2020). Combating disinformation in a social media age. *Wiley Periodicals LLC*, 1-23.
- Shuker, P., & Topor, L. (2021). Russian Influence Campaigns Against NATO in the Baltic Region: Spread of Chaos and Divide et Impera. *Research Gate*, 295-314.
- Snegovaya, M. (2022). Fellow travelers or Trojan horses? Similarities across pro-Russian parties' electorates in Europe. *SAGE*, 409–418.
- Søsted, S. (2019). Lietuvių jaunimo jautrumas informacinėms atakoms: įsigilinimo tikimybinis modelis ir galimos atakų temos. *Lietuvos metinė strateginė apžvalga*, 339-360.
- Statkutė, S., & Guščinskienė, J. (2021). "Rusijos Propaganda Lietuvos Žiniasklaidoje kaip grėsmė šalies nacionaliniam saugumui : Covid-19. "Šiuolaikinės visuomenės ugdymo", 95-117.
- Tilles, D. (2021 m. Gegužės 13 d.). "Pro-family coalition" launched by Poland, Hungary, Slovakia and Czech Republic. Nuskaityta iš Notes from Poland: <https://notesfrompoland.com/2021/05/13/pro-family-coalition-launched-by-poland-hungary-slovakia-and-czech-republic/>
- Trilupaitytė, S. (2021). Hakerio kelias: Globalūs socialiniai tinklai ir nulaužta komunikacija. *Lietuvos kultūros tyrimų institutas*, 99-116.
- Ulinskaitė, J., & Garškaitė, R. (2021). In the Name of the Family. *Centre for Baltic and East European*, 106- 114.
- Walker, S. (2022 m. Sausio 31 d.). *Hungarian PM Orbán to visit ally Putin in Moscow*. Nuskaityta iš The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2022/jan/31/viktor-orban-hungarian-pm-vladimir-putin-moscow-russia-visit>
- Weitz, R., & Pieciukaitis, A. (2020). Moscow's Disinformation Offensive During COVID-19: The Case of Lithuania. *Hudson Institute*, 1-9.
- Zavatti, F. (2021). Far Right's Engagement with National Identity Issues in Online Spaces. *Centre for Baltic and East European Studies*, 23-32.
- Zbigniew, M. (2021). The Communicative Model of Disinformation : A Literature Note. *University of Helsinki*, 1-15.
- Zelenkauskaitė, A. (2022). *Creating Chaos Online: Disinformation and Subverted Post-Publics*. USA: University of Michigan Press.

PRIEDAI

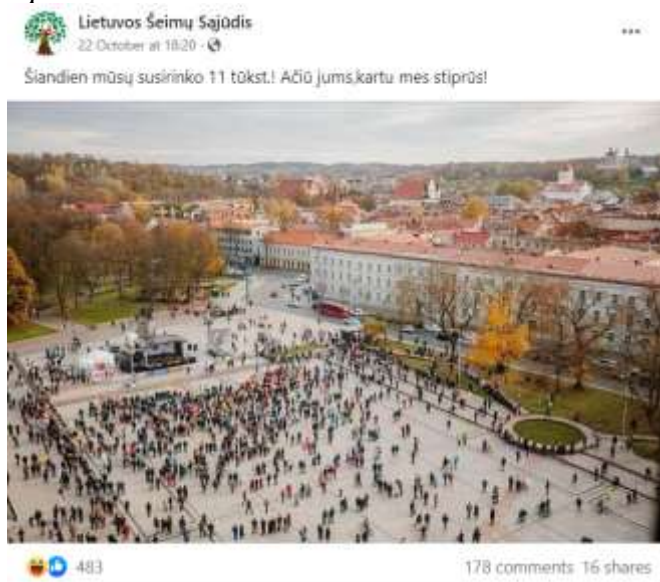
1 Priedas.

1 paveikslas.

Šaltinis: BENDRA-Didysis šeimos maršas 2021

2 paveikslas.

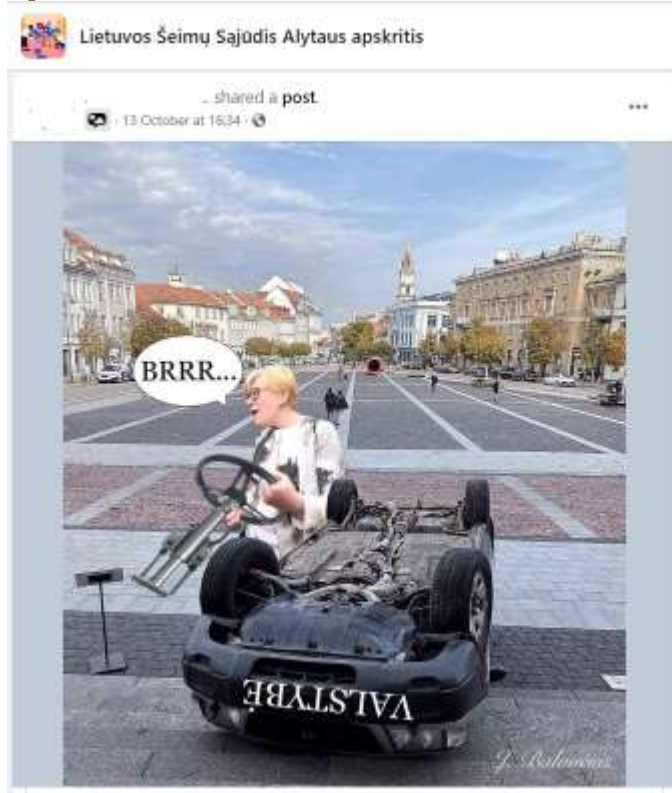
Šaltinis: Šeimų Sąjūdis grupė

3 paveikslas.

Šaltinis: KLAIPĖDOS LŠS - Didysis šeimos gynimo maršas 2021 grupė

4 paveikslas.

Šaltinis: Lietuvos Šeimų Sąjūdis Alytaus apskritis

5 paveikslas.

- Žiūūū, bočluk, kokla graži Lietuva be lietuvių! - net susigraudeno anūkas.
- Tai kas gi toj Katedros aikštėje vis dar klykauja? - kriuktelėjo senelis.
- Tu pats juos jau ir įvardijai, tėvuk, - reziumavo piš, - prisiekiu, jog tie antivakseriai, fašistai ir jedinstvo greit nebeturės nieko, ir bus laimingi pasak evangeliją pagal Švabą...

Šaltinis: BENDRA - Didysis šeimos gynimo maršas 2021 grupė

6 paveikslas.

Letalus konservatorių rinkimų ginklas

Dronai kamikadzės:

“ГЕРАНЬ-МИНЭДАДУРЬ-100%”

Šaltinis: KLAIPĖDOS LŠS - Didysis šeimos gynimo maršas 2021 grupė

7 paveikslas.

Šaltinis: KLAIPĖDOS LŠS - Didysis šeimos gynimo maršas 2021 grupė

8 paveikslas.

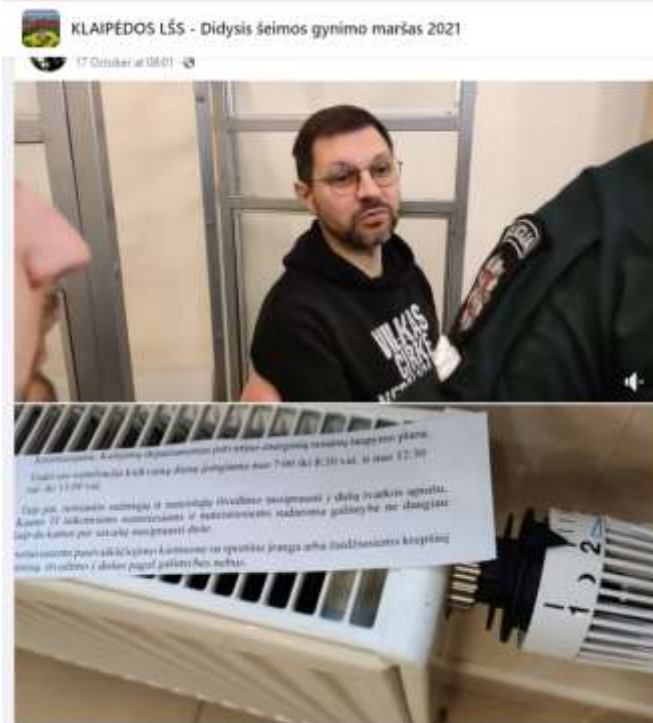
Šaltinis: MARIJAMPOLĖS - Didysis šeimos gynimo maršas 2021 grupė

9 paveikslas.

Šaltinis: BENDRA - Didysis šeimos gynimo maršas 2021 grupė

10 paveikslas.

Šaltinis: KLAIPĖDOS LŠS - Didysis šeimos gynimo maršas 2021 grupė

11 paveikslas.

Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas **PRITARĖ**
Civilinės sąjungos (**vienalytės partnerystės**)
įteisinimui.

UŽ	SUSILAIKĖ	PRIEŠ
 Linas Slušnys Sitasys Šedbaras Andrius Vyšniauskas Irena Haase	Algirdas Stončaitis Česlovas Olševskis	Agnė Širinskienė
 Aulirinė Armonaitė		
 Julius Sabatovskas		

Jie sprendžia už mus, nors tauta tam nepritaria.
Pasakykite savo nuomonę:
www.seimospeticija.lt

PASVALIO - Didysis Šeimos Gynimo Maršas 2021

12 paveikslas.

Lietuvos šeimų sąjūdis (Palangos grupė)

shared a post.

13 October

Rose Steblivskaja
13 October

Vilniaus meras Remigijus Šimašius savo feisbuko puslapyje pasiūlė pinigų, kuriuos planuota skirti naujametinei eglei, paaukoti Ukrainai ir šventę atšvęsti kuklia ar net pernykšte eglute.

6 1 comment

Šaltinis: Lietuvos Šeimų Sąjūdis (Palangos grupė)

13 paveikslas.

Šaltinis: VILNIAUS - Didysis šeimos gynimo maršas 2021 grupė

14 paveikslas.

Šaltinis: Šeimų Sąjudis Vokietijoje / Familienbewegung in Deutschland